

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ' - φύλ. 18 *

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 2 ΤΟΥ ΜΑΗ 1915

* ΑΡΙΘΜΟΣ 563

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ.
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΑΔΕΛΦΟΣ ΜΟΥ Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Καλή φώτιση.
ΓΚΑΙΤΕ Φάουστ— Πρόλογος στο θέατρο (Μετάφρ. Κ. Χα-
τζόπουλου).
ΓΟΥΣΤΑΒΟΣ ΓΚΕ-Ι-ΓΕΡΣΤΑΜ. Το βιβλίο του μικρού
άδερφου (τέλος).
ΘΕΑΤΡΟΦΙΛΟΣ. Κριτικό σημείωμα.
ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ. Et nunc et semper.
ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ. Μιά κουβέντα μου με τον κ. Πάλλη.
Ο ΝΟΥΜΑΣ. Δυό νέοι ποιητές.
ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ. Νύχτα—Ψυχή.
ΠΑΝΟΣ Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Δυό Δρόμοι.
Α. ΤΡΑΝΟΣ. Οι προστάτες μας.
Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ.— Ο ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.— ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.
ΕΙΚΟΝΕΣ. Πάνος Ταγκόπουλος.— Α. Κουκούλας.— Τρεις
έπικηρυγμένοι Βενιζελικοί.

“ΦΑΟΥΣΤ,”

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Διευθυντής. Ποιητής. Καμικάς.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Έσείς οι δυό, πού πάντα μ' έχετε
προσασπεί κάθε στενόχωρη ώρα,
πέτε μου αλήθεια τί παντέχετε
στη Γερμανία μ' ό,τι αρχινούμε τώρα ;
Στά πλήθη ήθελα νάρεσα, γιατί
και ζούν κι άλλους βοηθούν να ζούνε.
Στύλοι, σανίδες έχουνε μπηχτεί
και μιὰ γιορτή όλοι καρτερούνε.
Με μάτια όρθάνοιχτα έχουνε καθήσει
και ποθούν κατιτίς να τους ξαφνίση.
Με του λαού τό πνεύμα ξέρω να φιλιώσω,
μά έτσι ποτέ δεν είμουν στα στενά :
Στό πιό καλό δεν έχουν μάθει αληθινά,
μά έχουν πολλά διαβάσει ώστόσο.
Πώς θα γενή νάναι της ώρας όλα,
και σοβαρά, μά και νάρέσουν κιόλα ;
Γιατί αγαπώ τό πλήθος, να θωροώ
στην παράγκα της μέσα όταν χυμίζη,
σε στρυμωχτό στη στενή πόρτα μας σωρό

άπανωτά σαν κῆμα όταν βουΐζη,
πριν τις τέσσαρες, ώρες πριν βραδιάση,
με σπρωξίς στο ταμείο σαν πολεμᾶ,
σά σε λιμὸ στην πόρτα του ψωμᾶ,
σκοιτώνεται μπλιέτο νάγοράση.
Τό θάμα αυτό σε κόσμο όποιος λογιῆς
ό ποιητής τό κάνει· ε, φίλε, μην άργής !

ΠΟΙΗΤΗΣ

Γιά τό λογιῆς τόν κόσμο ἄς μὴ γρικῶ,
πού ή ἔμπνευση πάει μπρός του να μᾶς φύγη,
και του πλήθους τό κῆμα ἄς μὴ θωροώ,
πού ἄθελά μας στο ρέμα του μᾶς πνίγει,
στο στενό φέρε με ήσυχο ούρανό,
πού ή άγνή χαρά στον ποιητή ξανοίγει,
πού άγάπη και φιλία βαθιά μας ξέρει
να πλάθη, να προκόβη με θείο χέρι.

“Α, ό,τι από μέσα εκείθε πεταχτεί,
ό,τι δειλά τάχειλι μας ψευδίζει,
πότε ἄπλερο, πότε ίσως πλέριο, ή όρμη
της άγριας στιγμής μᾶς τό αφανίζει.
Συχνά αν στα χρόνια μέσα βασταχτεί,
την πλέρια του μορφή τίτε κερδίζει.
“Ο,τι γυαλίζει για στιγμές γεννιέται,
τό γνήσιο μόνο στού; κατόπι μας δέ σβήνεται.

ΚΩΜΙΚΟΣ

Γιά τους κατόπι μόνο ἄς μὴ γρικοῦσα !
Κι αν ποῦμε πώς γι' αυτούς ἐγὼ μιλοῦσα,
τους τωρινούς ποιός τότε ευχαριστεί ;
Χρειάζονται κι αυτοί τόν άνθρωπό τους,
κ' ένα ἄξιο παλικάρι ανάμεσό τους
φραντάζουμαι πώς είναι κατιτί.
Που ξέρει κάτι ευχάριστο να δώση,
δεν τόν ταραΐζει του λαού ή παραξενιά ;
τό κοινό του ποθεί να μεγαλώση :
σιγοῦρα συγινει έτσι πιό γερά.
Θάρρος λοιπόν κι ἄς μου γενῆς τό ιδανικό
τή φαντασία κι όσα αὐτή σέρνει απόλα :
αίσθημα, πάθος, νου και λογικό,
μά θυμού το ! όχι δίχως τρέλα κιόλα !

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Πρωτα όμως βάλε δράση ! Τί να δούνε
μαζεύουνται, να βλέπουν αγαπούνε.
Στά μάτια αν ξετυλίγονται πολλά
ώστε ό κόσμος να χάσκη ξαφνισμένος,
τότε πλατιά είσαι άμέσως κερδισμένος
και κοσμοαγαπημένος στα καλά.
Με τόν όγκο τό πλήθος τό κερδαίνουν,
κάθενας βρίσκει κάτι μοναχός.

Πολλά ὅποιος φέρνει, φέρνει κάτι καθενός
κι ὅλοι τους πιά εὐχαριστημένοι βγαίνουν.
Κοματιαστὸ δίνε τὸ ἔργο ἀπ' τὴν ἀρχή!
"Ἐνα τέτοιο γιαχνὶ σοῦ πιτυχαίνει·
σεβρίζεται εὐκολὰ στὸ νοῦ ὅπως κατεβαίνει.
Κάτι ὀλάκερο ἀν δώσης, τί θὰ βγῆ;
Πάντα κομάτια ἀπ' τὸ κοινὸ θὰ γένη.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Δὲ νοιώθετε πὼς τέτοια μιὰ ἀτσαλιὰ
ἐνὸς γνήσιου τεχνίτη δὲν ταιριάζει!
Τῶν σκιτζίδων τὴν πρόστυχη δουλειὰ
σὰ νάχετε γι' ἀρχή σας μοιάζει.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Μιὰ τέτοια κατηγορία δὲ μὲ πιάνει;
Ποῦ θέλει κάτι στὰ σωστὰ νὰ κάνη,
ἄς διαλέξῃ καὶ σύνεργο καλὸ.
Σκέψου πὼς ξύλο ἔχεις νὰ σκίσης ἀπαλὸ
καὶ γιὰ ποιὸν γράφεις κοίτα! "Ἄν ἔχει ἐρθεῖ
ὁ ἕνας ἀπὸ πλήξη, οἱ ἄλλοι χορτασμένοι
ἀπὸ περίσσιο δειπνο ὅτι ἔχουν σηκωθεί,
καὶ τὸ χειρότερο: ἄλλοι εἶναι φερμένοι
τὴ φημερίδα ὅτι ἔχουν διαβασμένη.
Ἄφαιρεμένους, σὰ σὲ μασκαράτα,
ἢ περιέργεια μᾶς τοὺς φέρνει ἐδῶ γραμμὴ
τῶν στολιδιῶν τοὺς κἀνουν οἱ κυρίες παράτα
καὶ παίζουν μαζὶ δίχως πληρωμὴ.
Στις ποιητικὲς σου τί ὄνειρεύεσαι κορφές;
Γεμάτη σάλα ποιά χαρὰ σοῦ δίνει;
Τοὺς προστάτες σιμότερα γιὰ δές!
Κρούοι εἶναι αὐτοί, χυδαῖοι ἐκείνοι.
Χαρτιὰ νὰ παίξῃ ποιὸς ποθεῖ μετὰ ἀπ' τὸ δράμα,
ποιὸς ἄσωτη νυχτιὰ μὲ κόρη ἀντάμα.
"Ἐ, γιὰ τέτοιους σκοποὺς τί βασανίζεις,
φτωγὲ τρελέ, τίς Μοῦσες τίς καλές;
Σοῦ λέω, ὅσα μπορεῖς πολλὰ ἄς σκορπίξης,
ἔτσι δὲ χάνεις τὸ σκοπὸ ποτές.
Τὸν κόσμον ζήτα νὰ μερδεύης μόνο,
νὸ τὸν εὐχαριστήσης δὲν μπορεῖς — —
Πὼς σοῦρχεται; Χαρὰ γρικᾶς ἢ πόνο;

ΠΟΙΗΤΗΣ

Σύρε ἄλλο δοῦλο γύρεψε νὰ βρῆς!
Τὸ πιδ ψηλὸ του δίκιο ὁ ποιητής,
τὸ ἀνθρώπινο, ποὺ τοῦχει δώσει ἡ φύση,
γιὰ χατίρι σου ἀνόσια νὰ πουλήσῃ!
Μὲ τί ὅλες τίς καρδιὲς ταράζει;
Μὲ τί κάθε στοιχεῖο ὑποτάζει;
Δὲν εἶν' αὐτὸ ἡ ἁρμονία, ὅπου χυμίζει
ἀπ' τὴν καρδιὰ καὶ κεῖ τὸν κόσμον κλειὲ ξανά.
"Ὅταν ἡ φύση ἀδιάκοπα τυλίξῃ
στὸ ἀδράχτι τὴν ἀτέλειωτη κλωνά,
τὸ πλῆθος τὸ ἄρρυθμο τῶν ὄντων σὰ βουίξῃ
ἀνάκατα—ναί, ποιὸς παντοτινὰ
τὴ σειρὰ τὴ μονότονη μοιράζει,
ρυθμὸ τῆς δίνει, ὡς τῆς φυσᾶ ψυχῆ;

Στὸ γενικὸ τὸ ἀγίασμα ποιὸς τὸ κράζει
κι ἁρμονικὰ ἐκεῖ τὸ καθένα ἀχει;
Τὴν μόρα ποιὸς σὲ πάθη λειεῖ; θλιμένη
ψυχὴ μὲ ροδοσοῦρουπο φωτᾶ;
τὴν ἀνοιξὴ ὅλη ποιὸς σκορπᾶ ἀνθισμένη
στὰ πόδια τῆς ἀγάπης του μπροστά;
Ποιὸς πλέκει φύλλα ἀπλά καὶ στεφανώνει
τὴν καθεμιὰ τὴν ἀρετῆ;
Σμίγει θεοὺς, τὸν "Ὀλυμπο στεριώνει;
Τοῦ ἀνθρώπου ἢ δύναμη σμιγμένη στὸν ποιητή.

ΚΩΜΙΚΟΣ

"Ἐ, τὸ χάρισμα αὐτὸ μεταχειρίσου
καὶ βάλε ἴσια μπροστὰ τὴν ποιητικὴ σου,
σὰ νάτανε καμιὰ ἐρωτοδουλειὰ.
Τυχαῖα κανεὶς σιμώνει, αἰστάνεται, κολλᾶ,
σιγὰ σιγὰ μερδεύεται. Πληθαίνει
ἢ εὐτυχία, κατόπι ἐμπόδιο βγαίνει,
σὲ μάγια πλέει, ὡς που ὁ πόνοσ νὰ φανῆ,
ἀπάντεχα ρομάντισο ἔχει γενεῖ.
"Ἐ, ἕνα παρόμοιο δράμα ἄς φτιαξῆς!
Μεστὴ τοῦ ἀνθρώπου τὴ ζωὴ ἄς ἀδράξῃς!
"Ὅλοι τὸ ζοῦν, μὰ δὲν τὸ ξέρουνε πολλοί,
ὅπου κι ἂν πιάσης, κἀνὲ ἐντύπωση καλή.
Σὲ παρδαλὲς εἰκόνας καθαρὸτῆ λίγη,
σὲ πολλὴ πλάνη σπῖθα ἀλήθεια ἄς σμίγῃ,
καὶ τὸ πιδ ὠραῖο, πιτὸ θὰ ἐτοιμαστῆ,
ποὺ μαγεύει ὀλονοὺς κ' εὐχαριστεῖ.
Τότε τὸ ἀνθος τῆς νιότης μαζευτὸ,
ταῦτιὰ στὴν ἀποκάλυψη τεντώνει,
κάθε ἀπαλὸ πνεῦμα στὸ ἔργο σου σκυφτὸ
τὴ μελαγχολικὴ θροφὴ μαζώνει.
Τότε μιὰ τὸνα καὶ μιὰ τᾶλλο βράζει.
καθένας τί ἔχει στὴν καρδιὰ κοιτάζει.
Ἄκόμα εἶν' ἐτοιμοὶ νὰ κλαῖν καὶ νὰ γελοῦνε,
τὴ λάμψη χαίρουνται, τιμοῦνε τὴν ὁρμὴ·
τοὺς ὄριμους πιά ἂν δὲν εὐχαριστῆ,
μὰ ὅσοι γίνονται χάρη σοῦ χρωστοῦνε.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Δόσε μου πάλι τὸν καιρό,
ποὺ γύρευα καὶ γὼ νὰ γένω,
ποὺ τὸ τραγοῦδι μου ἤχερὸ
κῦμα κυλοῦσε φουσκωμένο.
Τὸν κόσμον μοῦκρυβε ἄχνα λές,
μοῦ τάζαν τὰ μπουμπούκια θάμα
καὶ θέριζα στίς λαγκαδιὲς
μυριάδες τὰ λουλουδία ἀντάμα.
Δὲν εἶχα τίποτε, ὅμως εἶχα πλήθια:
Χαρὰ στὴν πλάνη, τὴν ὁρμὴ γι' ἀλήθεια.
Τὴ δίψα ἐκείνη ἀκράτη δὸς μου πίσω,
τὴν τρεῖσβαθὴ πικρὴ εὐτυχία,
νὰ μπορῶ νὰ μισήσω, νὰ γαπαήσω,
δὸς μου τὴ νιότη μου ξανά.

ΚΩΜΙΚΟΣ

"Ἡ νιότη, φίλε, σοῦ εἶναι χρεῖαστὴ
ἄμα σὲ ζῶνῃ ὁ ἔχτρος στὴ μάχη,

ἄμα κοπέλα νόστιμη θὰ λάχη
 στὸ λαμό σου μὲ βιά νὰ κρεμαστῇ,
 ἄμα τῆς βαρειᾶς νίκης τὸ στεφάνι
 ἀπ' τὸ στάδιο σοῦ νεύη μακρινά,
 ἄμα κατόπι ἀπὸ χοροῦ τουφάνι
 ἢ νύχτα μὲ ξεφάντωσες περῶ.
 Μὰ μὲ θάρρος καὶ χάρη τὸ γνωστὸ
 στὴν ἄρπα σας παιγνίδι νάκλουθᾶτε,
 σ' ἓνα σκοπὸ ἀπ' τοὺς ἴδιους βαιλτὸ
 χαρωπὰ πλανημένοι νὰ τραβᾶτε,
 νὰ ἀπὸ σᾶς, γεροαφέντες, τί ζητοῦμε!
 Καὶ πὺλ λίγο γι' αὐτὸ δὲ σᾶς τιμοῦμε.
 Δὲ μᾶς κάνουν παιδιὰ τὰ γερατιά,
 μᾶς βρίσκουν μόνο ἀληθινὰ παιδιὰ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ἔπα ἀρετὰ μοῦ ρητορεύετε,
 καὶ καμιὰ πράξη δεῖχτε νὰ φανῇ.
 Ἐκεῖ πού κοπιμμένα ἐδῶ τορνεύετε,
 μπορεῖ ὠφέλιμο κάτι νὰ γενῇ.
 Γιὰ ἔμπνευση τί βγαίνει νὰ μιλῆς,
 δὲ θὰ σοῦ ρθῇ ποτὲς ὅσο διστάζεις.
 Ἄμα τὸ θέλης νᾶσαι ποιητῆς,
 τὴν κρίση πρέπει νὰ προστάζεις!
 Τὸ ξέρεις ἐδῶ τί θὰ χρειαστοῦμε,
 βαρεῖα πιότᾳ γυρεύουμε νὰ πιοῦμε.
 Ἔλα λοιπὸν καὶ φτιάστα μου γοργά!
 Ὅ, τι δὲ γίνῃ σῆμερα, αὔριο εἶναι ἀργά.
 μέρα δὲν πάει οὔτε μιὰ κανεὶς νὰ χάσῃ,
 τὸ βολετὸ νὰ γίνῃ θαρρετὰ
 ἀπ' τὸ σβέροκο ἢ ἀπόφαση ἄς τὸ πιάσῃ,
 ἔτσι κατόπι δὲν τὸ παραιτᾶ
 καὶ μπρὸς τραβᾶ, γιατί ἔχει βιάσῃ.
 Στοῦ τόπου μας—τὸ ξέρεις— τὶς σκηνὲς
 ὅ, τι μπορεῖ καθέννας δοκιμάζει,
 ὥστε τώρα ἂν μοῦ τρίψῃς μὴ σὲ νοιάζῃ
 σκηνογραφίαι καὶ μηχανές.
 Φεγγάρι κ' ἥλιο ἐδῶ μεταχειρίσου,
 ἀσώτεψε τάστέρια ὅσο μπορεῖς,
 βράχους, νερά, φωτιὰ στὴ διαθεσὴ σου
 καὶ ζῶα καὶ πουλιὰ θὰ βρῆς.
 Ἔτσι ἐδῶ στῆ στενῇ μας τῇ σκηνῇ
 τὴν πλάσῃ ὅλη δρασκέλα ὁμάδι
 καὶ πέρινα μὲ σπουδῇ στοχαστικῇ
 ἀπ' οὐρανὸ μέσ' ἀπ' τῇ γίς στὸν Ἄδη!

(Μεταφραστικὴ δομῆ) ΚΩΣΤ. ΚΑΤΖΟΗΟΥΛΟΥ

HEINE. — Ὁρατο εἶναι τὸ κλλιτέχνημα ὅταν τὸ θεῖο
 σὺβει φιλικὰ στὸ ἀνθρώπινο—ἢ Ἄρτεμη φιλεῖ τὸν Ἐνδυ-
 μίωνα. Μεγαλόπρεπο, ὅταν τὸ ἀνθρώπινο ὑψώνεται με-
 γαλοδύναμα στὸ θεῖο.—Ὁ Προμηθεὺς ἀψηφάει τὸ Δία, ὁ
 Ἄγαμέμνωνας θυσιάζει τὴν κόρη του. Ἡ χριστιανικὴ ἰδέα
 εἶναι ὠραία μαζὶ καὶ μεγαλόπρεπη.

ΚΑΛΗ ΦΩΤΙΣΗ!

Ἡ κατάστασι, λένε τώρα ὄλοι, Κυβέρνηση, Ἐπι-
 τελεῖα, Α-Ω καὶ λοιποὶ παράγοντες—καὶ καλὰ πού
 τἀναγνώρισαν τέλος πάντων—εἶναι κρισιμώτατη καὶ
 σύντομα ἢ Κυβέρνηση θἀποφασίσῃ σοβαρὰ πράματα.
 Περιμένουμε λοιπὸν νὰ δοῦμε ἕστερ' ἀπὸ τόσα ξεγε-
 λάσματα, ποιὲς θᾶναι οἱ σοβαρὲς ἀποφάσεις κ' εὐχό-
 μαστε νὰ εἶναι τέτιες ὥστε ἢ φοβισμένη καὶ παραδαρ-
 μένη καρδιά τοῦ Ἔθνους νᾶρθῃ στὸν τόπο τῆς νοιώ-
 θοντας πὼς μπῆκαμε τέλος σὲ δρόμο πού θᾶχομε ἐλ-
 πίδες νὰ μᾶς βγάλῃ κεῖ πού θέμε.

Στὸ μεταξὺ μπορούμε νὰ διατυπώσουμε δωπέρα με-
 ρικὲς ἀπορίες πάνου σὲ ὅσα κατὰ τίς κυβερνητικὲς ἐφη-
 μερίδες σκέφτεται καὶ κηρύχνει καὶ προβάλλει καὶ ζη-
 τᾶει ἢ Κυβέρνηση, ὅσο διαπραγματεῦται μὲ τὴν Ἄν-
 τάντ. Τὸ κυβερνητικὸς ὁμῶς πού λέμε γιὰ τίς ἐφημερί-
 δες μὴν τὸ πάρῃ κανεὶς πολὺ κυριολεκτικὰ, γιατί χρειά-
 ζεται μπούσουλας γιὰ τὴν ἐφακρίβωσι, ποιὲς εἶναι σω-
 στά τέτιες καὶ ποιὲς ἐπιτελεῖαι, ποιὲς καὶ τὰ δύο,
 ποιὲς τῆς μισῆς Κυβέρνησης ἢ ἐνὸς κομματιοῦ καὶ ποιὲς
 τῆς ἄλλης μισῆς, καὶ ποιὰ μέρα εἶναι τὸ ἓνα καὶ ποιὰ
 τὸ ἄλλο. Μποροῦμε νὰ πιοῦμε μόνο πὼς κείνη πού ξεχω-
 ρίζει τώρα μὲ τὴν ἀρθρογραφίαν τῆς εἶναι ἢ «Ν. Ἡμέ-
 ρα», πού δὲν εἶναι παράξενον νἀποτελῇ τριπλῇ συνεν-
 νόησι μὲ τὸ ἐπιτελεῖο καὶ μὲ τὸ Στράτο, γιατί ὁ Στρά-
 τος, καθὼς φαίνεται, παίζει, «τῶν οἰκῶν ἡμῶν ἐμπι-
 προαμένων», τραμπάλα μὲ τὸ Γούναρη. Ἄπ' ὅπου τέ-
 λος πάντων κὶ ἂν προέρχονται, κατὰ κείνα πού δια-
 δάζουμε ἢ Κυβέρνηση, ἀφοῦ ἢ ἴδια πρότενε νὰ βγοῦμε
 ἀπὸ τὴν οὐδετερότη μόνον μὲ τὸ Στόλο μας καὶ ἢ Ἄν-
 τάντ τὸ δέχτηκε, τώρα ζητᾶει, γιὰ νὰ κἀνῃ τὸ συμφω-
 νημένο, ἐγγύησι γιὰ τὴν ἀκερισσύνη τοῦ Κράτους μας
 τοῦ σημερνοῦ, κ' ἐπε:δῆς δὲν ἔλαβε ἀπάντησι ἢ ἔλαβε
 ἀρνητικῇ, βγαίνει καὶ καταγγέλλει—ὄλη ἢ Κυβέρνηση
 ἢ ἢ μισῇ ἢ μόνον οἱ κηδεμόνες, δὲν τὸ ξέρουμε—πὼς οἱ
 Δυνάμεις τῆς Ἄντάντ μᾶς ἐκδιάζουν, πὼς μᾶς ὀχτρεῦ-
 ούνται κ' ἔχουν κακὰ σκέδια γιὰ τὴν ἀκερισσύνη μας
 καὶ πὼς, ἂν πολεμήσομε ὡς σύμμαχοι τους, κινδύ-
 νεύει ἢ ἀκερισσύνη, γι αὐτὸ καὶ δὲ θᾶ κουνήσομε, ἂν
 δὲν μᾶς ἐξασφαλίσουνε.

Πάνου σ'αὐτὰ ἐμεῖς ρωτᾶμε: Ἐχομε κηρυχτῇ καὶ
 μᾶς ἔχουν ἀναγνωρίσει ὄλοι γιὰ Κράτος οὐδέτερον ὡς
 τὴν Ἐλβετία, ὥστε, ἂν δὲν βγοῦμε ἀπ' τὴν οὐδετερό-
 τη, νᾶχομε ἐξασφαλισμένη τὴν ἀκερισσύνη, πού φο-
 βοῦμαστε πὼς θᾶ χάσομε, ἂν βγοῦμε δίχως ἐξασφά-
 λιτη; Κὶ ἂν ἀνεξάρτητᾳ ἀπ' τὸ βουργαρικο κίνδυνον
 ἔχομε συμφέρον νὰ βγοῦμε, μὰ ἢ Ἄντάντ δὲ μᾶς
 ἐξασφαλίζει, γιατί σκέφτεται: ἴσως παραχωρήσεις σὲ
 βάρος μας, μήπως ἐμεῖς βγαίνοντας μαζὶ τῆς κη-
 ρύχνομε μ' αὐτὸ ὅτι παραδεχόμαστε νὰ κἀνομε τίς
 παραχωρήσεις; Καὶ ἂν μὴ βγαίνοντας ἢ Βουργαρία
 ὑποθέσομε πὼς μᾶς ἀφίνει, ὅταν βγοῦμ' ἐμεῖς, νὰ δια-
 θέσομε πέρ' ἀπ' τὰ σύνορά μας τὸ στρατό μας καὶ

μᾶς ἐπιτεθῆ ὕστερα πού θᾶμαστε κουρασμένοι, θά τὴν ἀφήσῃ καὶ τότες ἡ Ἄντάντ νικήτρια νὰ κἀνῃ ὅ,τι θέλει; Ἄν πάλι δὲν ἐδῶγῃ, ἀλλὰ κ' ἐμεῖς δὲ δώσουμε βγαίνοντες στρατὸ καὶ δὲν κουραστούμε, ἢ ἂν ἐδῶγῃ μαζὶ καὶ πολεμήσουμε κ' εἰ δὴς μᾶς καὶ κουραστούμε, γιὰ ποῖό λόγο θά χρειαστῆ νὰ κάνουμε παραχωρήσεις χωρὶς ὑπόσχεσὴ μᾶς προκαταβολικῆ, ἂν δὲν πρόκειται νὰ μᾶς ἐξαγκάσῃ ἡ Ἄντάντ ἢ ἴδια; Κι ἂν εἶν' ἀλήθεια πὼς δὲ φανερώνει ἡ Ἄντάντ τὴ σκέψη τῆς, γιὰ νὰ μὴ χάσῃ οὐτ' ἐμᾶς οὔτε τὴ Βουλγαρία, καὶ θά γελᾶσῃ στο τέλος ἕνα' ἀπ' τοὺς δυό, γιατί νὰ μὴν παραδεχτοῦμε ὅτι θά γελᾶτῃ τὴ Βουλγαρία; Κι ἂν δίνοντας ὑπόσχεση κοφτὴ στὴ Βουλγαρία εἶναι νὰ γελᾶσῃ ἐμᾶς, δηλ. ἂν πρόκειται ἡ ἴδια ἢ Ἄντάντ νὰ μᾶς ἐξαγκάσῃ στὶς παραχωρήσεις, πὼς μπορούμε τότες νὰ γλυτώσουμε ἀπὸ κείνο πού φοβούμαστε εἴτ' ἐδῶουμε εἴτε δὲν ἐδῶουμε; Ἄφου δὲν εἴμαστ' Ἑλβετία, θά τὸ γλυτώσουμε μόνο ἂν πᾶῃ μὲ τὴν Ἄντάντ ἢ Βουλγαρία, κ' ἐμεῖς μείνουμε οὐδέτεροι καὶ νικήσῃ ἢ Γερμανία. Ἄν ἢ Ἄντάντ νικήσῃ καὶ τῶχει ἀπόφαση, δὲν τὸ γλυτώνουμε. Ἡ μήπως ἐλπίζουμε ὅτι μὴ βγαίνοντας ἐμεῖς, ἀφου δὲ μᾶς ἐξασφαλίζουν, θά κρατήσουμε στήν οὐδετερότη καὶ τοὺς τώρα οὐδέτερους, Ἰταλία, Ρουμανία καὶ Βουλγαρία, καὶ θά κάνουμε νὰ μὴ νικήσῃ ἢ Ἄντάντ καὶ νὰ μὴν πάθῃ ἢ ἀκερισύνη, μᾶς; Ἡ, ὅταν βγῆ ἢ Ἰταλία μοναχῆ, ἢ μὲ τὴ Ρουμανία, δὲ θά βγῆ κ' ἢ Βουλγαρία; Κι αὐτὰ τὰ ἀπιθνώτατα ἂν μπορούσαν νὰ γίνον καὶ εἶναι μαζὶ βέβαιο ὅτι νικώντας ἢ Γερμανία δὲ θά μᾶς ἀναγκάσῃ νὰ κάνουμε τίς ἴδιες ἢ χειρότερες παραχωρήσεις, κ' ἀκόμη ἂν εἶναι βέβαιο ὅτι δὲν ἔχει τάξει οὔτε θά τάξει ἢ Ἄντάντ τίς ἴδιες παραχωρήσεις ἀπὸ μέρος μᾶς καὶ μόνο σὲ οὐδέτερη Βουλγαρία, πάλι δὲ θάταν ἀλογάριαστη ζημιὰ μᾶς ἔτσι νὰ κάνουμε πνίγοντας τὸ συμφέρο πού μᾶς σπρώχνει: σ' αὐτὴ τὴ συμμαχία, ἀφίνοντας μὴ μοναδικὴ εὐκαιρία γιὰ νὰ πτύχουμε σχεδὸν τελειωτικὴ ἐθνικὴ ἀποκατάστασιν;

Μόνο ἂν ἀπολύτως τίποτα δὲν εἶχαμε νὰ κερδίσουμε ἀπὸ τὴ σύμπραξι μὲ τὴν Ἄντάντ, ὅπως ὑποστήριξ' ἐχτές ἢ «Ν. Ἡμέρα», θά εἶχε λογικότητα τὸ νὰ θέσουμε ἀπαραίτητο ἕρο νὰ μᾶς ἐγγυηθῶνε πρῶτα τὴν ἀκερισύνη τοῦ Κράτους, γιὰ νὰ ποφύγουμε μὲ τὴν ἐγγύησιν ἕνα μελλοντικὸ πόλεμο ἐλληνοβουλγαρικὸ καὶ νᾶχουμ' ἔτσι: ἕνα κέρδος γιὰ τὴ σύμπραξί μᾶς. Καὶ πάλι ὅμως θάταν τοῦτο λογικὸ, ἂν εἶναι βέβαιο πὼς δὲ θά μᾶς ἀναγκάσῃ ἡ Ἄντάντ ἢ ἴδια σὲ παραχωρήσεις πού θά τάξει. Εἶναι ὅμως πιστευτὸ ὅτι δὲ θάχουμε κανένα κέρδος ἀπ' τὴ σύμπραξι; Ἐπειδὴ δὲ μᾶς παρουσιάζουν τὸν τούρκικο μπακλαβά μοιρασμένο στο ταψί, αὐτὸ σημαίνει ὅτι θά μείνῃ ὁ μπακλαβάς ἀπείραχτος ἢ ὅτι μόνο ἐμεῖς δὲ θά γευτοῦμε: Μ' ἂν μοιραστῆ, κ' ἐμεῖς δὲ λάβουμε μέρος;

Μακάρι νὰ μᾶς δώσουν ὄχι μιά, μὰ χίλιες ἐγγυήσεις νὰ μὴ δώσουμε οὔτε πιθαμὴ γῆς στοὺς Βουλγαρούς. Εἴμαστε σύμφωνοι ὅλοι οἱ Ἕλληνες κ' ὁ Βενιζέ-

λος πρῶτος. Μ' ἂν δὲ μᾶς δώσουν; Θά τὸ ζητᾶμε ὡς ἕρο ἀπαραίτητο καὶ θά καθόμαστ' ἔτσι; Καὶ τὸ χειρότερο, θά κηρύγουμε κ' ἐχτρικὲς τίς Δυνάμεις πού ζητᾶμε γιὰ συμάχους καὶ τίς ἔχουμε προστάτες καὶ μᾶς ἔχουνε στο χέρι; Εἴμαστε καλά;

Εὐχόμαστε καλὴ φώτιση.

28.1.15

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΟΥ Ο ΓΙΑΝΝΗΣ

ΟΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΣ ΜΑΣ

Οἱ διπλωματικὲς ἐνέργειες πού βγήκαν στο φανερό τίς τελευταῖες μέρες δικαίωσαν, πιστεύω, ὅσες ὑποθέσεις κάναμε στα δυό ἄρθρα πού δημοσιεύτηκαν στοὺς ἀριθμοὺς 554 καὶ 559 τοῦ «Νουμά». Καὶ θαυμάζει κανένας μὲ τὴν κακοπιστία τῶν βενιζελικῶν ἐφημερίδων ἰδιαίτερα τῶν νεοβαφτισμένων πού ἀπ' τὴ μιά μεριὰ διαλαλοῦν πὼς τὸ νὰ παριστάνεται ἢ Ἄντάντ ἐκδαστής τῆς Ἑλλάδας εἶναι σκοφαντὰ μὲ σκοπὸ νὰ ἐλαττώσει τίς συμπάθειες τοῦ λαοῦ σ' αὐτὴν— ἀπ' τὴν ἄλλη ὅμως μεριὰ βρίσκουν πὼς ἢ ἐξεδό μᾶς ἀπ' τὴν οὐδετερότητα εἶναι ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΓΚΗ «ὄφ' ἢν τελεί ἢ Ἑλλάς καὶ ἢτις μετὰ τὴν Λήμνον, τὴν Τένεδον, τὴν Σ. Ἰα-θον καὶ τὴν Σκῦρον πρόκειται ἢδη νὰ ἐκδηλωθῆ καὶ εἰς τὴν Μυτιλήνην διὰ καταλήψεως καὶ ταύτης ὑπὸ τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ στόλου» (Ν. Ἑλλάς τῆς 17 Ἀπρ.) καὶ ἢτις ἢδη μέλλει νὰ ἐξηχθῆ, μέχρι χρησιμοποίησεως ὑπὸ τῶν Συμμάχων τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῶν Μακεδονικῶν συγκαινοικῶν διὰ τὴν σχεδιαζομένην στρατομακεδονομακεδονικὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῆς Αὐστρίας, ροι-θοδόντος καὶ τμήματος ἀγγλογαλλικοῦ στρατοῦ» (Ν. Ἑλλάς τῆς 24 Ἀπρ. φύλ. 586). Ἄν οἱ λέξεις δὲν ἔχουν χάσει καμμιά σημασίαν καὶ ἂν ἢ καλὴ πίστις δὲν ἐξαφανίστηκε ὀλίγελα ἀπ' τὸν τόπο αὐτὸν ἢ πολιτικὴ ἐκείνη ἀνάγκη θά πᾶι πὼς εἴτε γιὰ νὰ μᾶς μεγαλώσουν μὲ τὸ στασιὸ (ὅπαρχουνε μωροὶ πού τὸ πιστεύουνε κ' αὐτό!) εἴτε γιὰ νὰ κάνουν τὴ δουλειὰ τους οἱ Δυνάμεις τῆς Ἄντάντ βεβαίως μᾶς ἐκδιάζουν μὲ παραδίωξη τῆς οὐδετερότητός μᾶς ἂν δὲν πολεμήσουμε μαζὺ τους, οἱ ἴδιες Δυνάμεις πού δὲν εὐρισκαν λέξεις νὰ ἐκφράσουν τὴν ἀγανάκτησίν τους ὅταν ἢ Γερμανία ἐξασφαλίζοντας στο Βέλγιο τὴν ἀκεραιότητά του ἂν δὲν παρουσιάζε ἀντίστασιν ἔπειτα κ' ἀπ' αὐτὴ ἀκόμα τὴν ἀντίστασίν του στὴ Λιέγη (καὶ αὐτὴ βελγικὴ γκρίζα βιβλὸ ἐκδ. Librairie militaire Berger Levrault νούμερο 21) σελ. 33 ἀκόλ. νούμε. 35 σελ. 57 καὶ ἴδιως νούμε. 60 καὶ 62 σελ. 97 καὶ 100 κ. ἀκόλ.), ἢ ἴδια Ἄγγλια πού πῆρε τὴν παραδίωξη τοῦ Βελγίου τόσο κατάκαρδα πού ἔκανε γι' αὐτὴ τὸν πόλεμο τῆς Γερμανίας (!). Κ' ὕστερ' ἀπ' αὐτὰ μπορούν νὰ μιλοῦν γιὰ φιλικὰ αἰσθήματα πρὸς τὰς Προστάτιδας Δυνάμεις» (Ν. Ἑλλάς τῆς 25 Ἀπρ. παραδίωξι «θὰ ἔχῃ τὸ θάρρος») — νὰ τὴ χαιρόμαστε τέτοια προστασία!

με σὲ μὲν ἔχειν ἡμεῖς καὶ οἱ
 εἰς βουλγαρικὰ ἔθνη ἡμεῖς
 ; Δυνάμεις, ἃς καὶ οὐραγι-
 αὐτὸ τῶν ἐλλήνων καὶ τῶν βουλ-
 γιαντῶν ἐν τῷ ἐνεστικῷ ἀντικειμένῳ
 ἄξει σήμερον ὁ κόσμος ὅλας πάντα
 ἡματα πῶς ἀλλοίωσιν τὴν ἡμετέ-
 ρα μίσην καὶ διαμελίωσιν τὴν κα-
 τὰ μὴ μὴ ἀπορροπῆσιν τῶν ἐπιση-
 σίας καὶ μὴ τὴν ἀπορροπῆσιν τῶν
 ἐπισημάτων καὶ τῶν ἐπισημάτων
 πόφασιν καὶ τῶν ἐπισημάτων
 ; ὅμως καὶ ἡμεῖς εὐκαλεστέροι καὶ εὐφο-
 ροὶ τοῦς ἡμετέροις καὶ τῶν ἡμετέρων
 ; γὰρ νὰ ἔμποροῦν νὰ κρατήσῃ τὴν Ἰταλία
 Βουλγαρία τὴν Ἰταλία, λέγοντάς της «Ἐλα,
 ἀλλοίως θὰ τὰ πάρει ἢ Ἑλλάδα ὅσα σοῦ ἀρέσει
 ; ἄρεις», τὴ Βουλγαρία, λέγοντάς της «Ἐλα καὶ θὰ
 σοῦ δώσουμε καὶ τὴν σερβικὴ καὶ τὴν ἀνατολικὴ ἑλλη-
 νικὴ Μακεδονία». Κι' ἔταν γίνεαι ἢ μοιρασιά θὰ πά-
 ρομε ἴσως κανένα κόκκαλο στὴ Μικρασία καὶ στὴν
 Ἄλβανία μὰ γι' ἀντάλλαγμα θὰ δώσουμε τὴν Ἀνατο-
 λικὴ Μακεδονία—**ἀπόφαση ποῦ πρέπει καὶ εἴμα-
 στε ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκτελέσουμε ἂν μετέχουμε
 στὸν πόλεμον καὶ στὸ συνέδριον τῆς εἰρήνης.** Ἐν αὐτῷ
 δὲ μένει καμμιά ἀμφιβολία ὅστερ' ἀπ' τ' ἀναμφισβή-
 τητα γεγονότα 1, πῶς δώθηκαν ἀρίστες ὑποσχέσεις
 γιὰ παραχωρήσεις στὰ παράλια τῆς Μικρασίας, χωρὶς
 ὅμως νὰ μᾶς δηλώσουν κατηγορηματικὰ οὔτε κἀν τὴν
 ἀπόφασί τους νὰ διαμελίωσιν τὴ Μικρασία—
 πρᾶμα ποῦ διάβολοι μποροῦσαν νὰ τὸ δηλώσουν ἂν
 πραγματικὰ τὸχουν ἀποφασισμένο (Ν. Ἡμέρα τῆς 17
 Ἀπρ. κύριον ἄρθρον καὶ τῆς 16 Ἀπρ. στή σελ. 1) 2,
 πῶς δὲ μᾶς ἐξασφαλίζουν τὴν ἀκεραιότητά μας οὔτε
 ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ τους, οὔτε γιὰ τὴ στιγμὴ ποῦ θὰ
 κλείσει ἢ εἰρήνην γιὰ νὰ μὴν ἀπελπίσῃ τὴ Βουλγα-
 ρία (1) (Ἑσπερινὴ τῆς 25 Ἀπρ. ἡμετέριστον).

Αὐτὰ μᾶς λέν ἢ σωστότερα δὲ μᾶς λέν, αὐτὰ μᾶς δί-
 νουν ἢ σωστότερα μᾶς παίρνουν ἂν πολεμήσουμε μαζὺ
 τους. Ἐκιντοῦμε ἂν δὲν πολεμήσουμε; Πρῶτα νὰ
 μὴν πάρουμε ὅσα θὰ εἶχαμε τὴν ἀόριστη ἐλπίδα νὰ
 πάρουμε πάει καλά. Πιστεύω πῶς δύσκολα ἓνα Κρά-
 τος θάκανε τέτοιον παιγνίδι νὰ βάλει στὰ χαρτιά ἑλη-
 του τὴν ὑπόστασι γι' ἀδέξια ὀπωσδήποτε ὅμως
 ὄχι πολὺ ἀξιόλογα κέρδη. Δεύτερον, νὰ προσελκύ-
 σουν τὴ Βουλγαρία μὲ τὴν ὑπόσχεσι πῶς θ' ἀναθεω-
 ρήσουν τὴ συνθήκη τοῦ Βουκουρεστιοῦ δίνοντάς της
 τὴν Ἀνατολικὴ Μακεδονία. Ἄν καὶ μᾶς φαίνεται δύ-
 σκολο νὰ γελαστοῖ ἢ Βουλγαρία μὲ μιὰ τέτοια ὑπό-
 σχεσι μόνο, λογαριάζοντας καὶ τὴ γερμανικὴ ἐπιρροή
 ἀπάνω της—ὀπωσδήποτε ἂν παρασυρθεῖ θάγει ἴσως
 ἓνα χαρτὶ γιὰ νὰ μᾶς πάρει τὴν Ἀνατολικὴ Μακεδο-
 νία, χαρτὶ μὴ ὑποχρεωτικὸ γιὰ μᾶς, ἔπως στὴν πε-
 ρίπτωσι ποῦ θὰ διατυπωνότανε do ut des, χαρτὶ ἐπο-
 μένως ποῦ θὰ ἔπρεπε μὲ τίς δυνάμεις της νὰ ἐκτε-

λεῖται τὸν πόλεμον ἐπὶ αὐτῆς τῆς ἐπιδικάσου. Τότες
 θὰ εἶναι ἡμεῖς οἱ ἡμετέροις ἀπὸ τὸν πόλεμον μὲ
 τὴν Γουερσία καὶ ἐπὶ δευτέρου 1.
 ; ὅμως καὶ ἡμεῖς εὐκαλεστέροι καὶ εὐφο-
 ροὶ τοῦς ἡμετέροις καὶ τῶν ἡμετέρων
 ; γὰρ νὰ ἔμποροῦν νὰ κρατήσῃ τὴν Ἰταλία
 Βουλγαρία τὴν Ἰταλία, λέγοντάς της «Ἐλα,
 ἀλλοίως θὰ τὰ πάρει ἢ Ἑλλάδα ὅσα σοῦ ἀρέσει
 ; ἄρεις», τὴ Βουλγαρία, λέγοντάς της «Ἐλα καὶ θὰ
 σοῦ δώσουμε καὶ τὴν σερβικὴ καὶ τὴν ἀνατολικὴ ἑλλη-
 νικὴ Μακεδονία». Κι' ἔταν γίνεαι ἢ μοιρασιά θὰ πά-
 ρομε ἴσως κανένα κόκκαλο στὴ Μικρασία καὶ στὴν
 Ἄλβανία μὰ γι' ἀντάλλαγμα θὰ δώσουμε τὴν Ἀνατο-
 λικὴ Μακεδονία—**ἀπόφαση ποῦ πρέπει καὶ εἴμα-
 στε ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκτελέσουμε ἂν μετέχουμε
 στὸν πόλεμον καὶ στὸ συνέδριον τῆς εἰρήνης.** Ἐν αὐτῷ
 δὲ μένει καμμιά ἀμφιβολία ὅστερ' ἀπ' τ' ἀναμφισβή-
 τητα γεγονότα 1, πῶς δώθηκαν ἀρίστες ὑποσχέσεις
 γιὰ παραχωρήσεις στὰ παράλια τῆς Μικρασίας, χωρὶς
 ὅμως νὰ μᾶς δηλώσουν κατηγορηματικὰ οὔτε κἀν τὴν
 ἀπόφασί τους νὰ διαμελίωσιν τὴ Μικρασία—
 πρᾶμα ποῦ διάβολοι μποροῦσαν νὰ τὸ δηλώσουν ἂν
 πραγματικὰ τὸχουν ἀποφασισμένο (Ν. Ἡμέρα τῆς 17
 Ἀπρ. κύριον ἄρθρον καὶ τῆς 16 Ἀπρ. στή σελ. 1) 2,
 πῶς δὲ μᾶς ἐξασφαλίζουν τὴν ἀκεραιότητά μας οὔτε
 ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ τους, οὔτε γιὰ τὴ στιγμὴ ποῦ θὰ
 κλείσει ἢ εἰρήνην γιὰ νὰ μὴν ἀπελπίσῃ τὴ Βουλγα-
 ρία (1) (Ἑσπερινὴ τῆς 25 Ἀπρ. ἡμετέριστον).

Εἶσαι μερὸς τῶν ἀδελφῶν θὰ μᾶς ἐβρουν
 οἱ ἐκλογές. Μ' ἔλο τὸ βενιζελικὸ φανατισμὸ ποῦ ὑπάρ-
 χει—ἐλπίζουμε πῶς τὸ βενιζελικὸ κόμμα δὲ θὰ θελή-
 σει νὰ τὸν ἐκμεταλλεῖται βγαίνοντας μὲ πρόγραμμα
 ἐξωτερικὸ ἀντίθετον μὲ τὴν τακτικὴν ποῦ ἡ σημερινὴ
 Κυβέρνησι ἀκολουθεῖ, γιὰ τὴν θὰ εἶναι μεγάλας οἱ εὐ-
 θύνες τοῦ ἂν φέρνοντας πλειονοψηφία θελήσει νὰ τὸ
 ἐκτελέσει καὶ μεγάλη ἢ ντροπὴ τοῦ ἂν ἀναγκαστοῖ νὰ
 ἐξακολουθήσει τὴν τωρινὴν πολιτικὴν τοῦ Κράτους. Ἐγεί-
 ῃς ὅμως ὀπωσδήποτε, νομίζουμε, καθήκον κάθε ρωμιῶς ἐκ-
 λογέας, ξεχνώντας γιὰ μιὰ στιγμὴ τὴ βενιζελικὴ θρη-
 σκεία νὰ ὑποστηρίξει τὴν πολιτικὴν τῆς ἀκεραιότητος
 καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Κράτους. Ἡ ἐσωτερικὴ πο-
 λιτικὴν, τὸ ξαναφρονάζουμε, εἶναι σήμερον τὸ δευτερό-
 τερον. Τὰ ἔργια τοῦ παλιόκομματισμοῦ ποῦ ἔλοι μας
 βλέπουμε μὲ συντριβὴ—μποροῦμε αὐριο μὲ τὸ καλὸ σὺν
 περάσει ἢ ἐξωτερικὴν μπόρα νὰ τὰ σταματήσουμε. Τὴ
 φαυλοκρατικὴν Κυβέρνησι μποροῦμε αὐριο νὰ τὴ ρί-
 ξομε. Μὰ γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ θυσιάσουμε τὴν ἀκε-
 ραιότητά μας καὶ τὴν τιμὴν τοῦ Κράτους ἐλεύθερον
 καὶ ἀνεξάρτητον. Μπροστὰ στὴν ἰδέαν αὐτὴν πρέπει νὰ σω-
 πάξει κάθε κομματικὸς ἀνταγωνισμὸς καὶ μὲ μιὰ φωνή
 ὁ ἑλληνικὸς λαὸς νὰ δεῖξει πῶς στοὺς ἐχθισμοὺς ἢ ἀ-
 παντήσει, ξεναδρίσκοντας παλιούς δοξασιμένους χρό-
 νους, μ' ἓνα «μολὼν λαβέ».

26.4.15. Α. ΤΡΑΝΟΣ

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Ὁ «Νουμάς» ἀπὸ τὸ ἐρχόμενον φύλλον θὰ ποι-
 ληται μόνον ἐντὸ βιβλιοπωλεῖο Βασιλείου-Κου-
 κλάρα (Σταδίου 42) καὶ ἐντὸ ἐφημεριδοπωλεῖο
 Γιαννοπούλου (Πανεπιστημίου 81) ἐντὸ Χατζεῖα·
 ὥστε οἱ ἀναγνώστες μας ἐντὸ αὐτὰ κέντρα
 πρέπει νὰ ζητᾶνε τὸ φύλλον.

— Στὸ ἐρχόμενον φύλλον θὰ δημοσιεύομε ἓνα ἄρθρον τοῦ
 Γαύρου Ὁρνίθη, ποῦναι σὺν ἀπάντησι στὴν κριτικὴν τοῦ
 περασμένου φύλλου γιὰ τὰ Διηγήματα τοῦ κ. Α. Καμπού-
 ρογλου.

ΔΥΟ ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ

ΠΑΝΟΣ Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

Δυο καινούρια βιβλία βγήκανε μαζί τούτες τις μέρες, τού Πάνου Α. Ταγκόπουλου οί «ΠΡΟΞΕΣ» και τού Λέοντα Κουκούλα τὰ τραγούδια «ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ». Και οί δυό τους βρίσκονται τόσο σιμά στο «Νουμά» πού μās είναι δύσκολο νά μιλήσουμε πλατιά γιά τò έργο τους, νάν ταναλύσουμε, νάν τò βάλουμε σιην προετούμενη θέση. Άλλοι κι άλλου θάν τò κρίνουν τò έργο τους. Έμεις μόνο σās αναγγέλλουμε τὰ βιβλία τους σήμερα και σās συσταίνουμε νάν τὰ διαβάσετε και νάν τὰ προσέξετε. Γιατι τήν αξίζουμε μιὰ τέτοια προσοχή και τὰ δυο καινούρια βιβλία, άφου οί ποιητές τους κάτι καινούριο μās λένε, κ' έχουν άκόμα και τούτο τò χάρισμα, τò πιδ σημαντικό, πός μέσα στα φιλολογικά καρναβάλια πού γιορτάζουν οί νέοι σις μέρες μας, παρουσιάζονται άυτοί οί δυό τους σεμνοί, σοβαροί, στοχαστικοί, όχι νακολουθήσουν τήν καταγκιόζικη μόδα και νά κραιπαλήσουνε στα γράμματα, μιά νά ζητήσουνε μιὰ θέση σιμά σέ κείνους πού σέβονται τὰ γράμματα και πού τὰ τιμούν. Οί δυό νέοι είναι άληθινά νέοι, άφου κάτι νέο, κάτι δικό τους μās λένε και τò ξέρουν άυτό. Για τούτο ίσια ίσια δέν προσπαθούνε νά τραβήξουν τήν προσοχή με κάτι παράδοξο, πού πολλές φορές κάνει τήν έντύπωση τού γελοίου, μιά έμπιστούονται στο έργο τους και άφίνουν σ' άυτό τή φροντίδα νά τραβήξει τήν προσοχή.

Δείγματα τής εργασίας τους δημοσιεύουμε σ' άλλη σελίδα. Άπό τισ «Πρόξες» τού Πάνου Ταγκόπουλου έχουνε δημοσιευτεί μερικες στο «Νουμά», καθως κι άλλες σελίδες άπό τò βιβλίό του. Δέν έχουν όμως δημοσιευτεί και ποιήματα τού Κουκούλα. Για τούτο έξόν άπό κείνο πού δημοσιεύουμε σ' άλλη σελίδα, σās συσταίνουμε ξεχωριστά «Τò τραγούδι τού άλήτη», τούς «Χαροκόπους», τούς «Γύφτους», τò «In memoriam», τò «Σώμα και Νους» και τò «Στò σπίτι πού γεννήθηκα».

Σώνουν άυτά. Τά περισσότερα θ' αποτελούσαν κριτική— και τούτο ίσια ίσια ζητούσαμε άπό τήν άρχή νά ξεφύγουμε.

Απο Τις "ΠΡΟΞΕΣ."

Θ ΔΥΟ ΔΡΟΜΟΙ Θ

‘Ο γήλιος σά βασίλεβε τὸ εἶπε :

— Θά κάνει κρύο, βοριανέμι, μπόρα. Κοιτάχτε, τ’ άνεμόχαλο μὲ ζώνει. ‘Ε ! σκλάβοι στὶς γωνιὲς τρυπώστε. ‘Απόψε οἱ δυνατοὶ θά ζήσουν...

‘Ο γήλιος σά βασίλεβε τὸ εἶπε :

— ‘Απόψε οἱ δυνατοὶ θά ζήσουν.

Σάν ἤθελε δυὸ καλαμιὲς νὰ γείρει—ἐκεῖνοι εἶδαν τὸ σημάδι κ’ εἶπαν :

— ‘Απόψε πάμε. ‘Ο βοριὸς μανίζει. Θά σπάσει σὲ δοιμόχολο, σὲ μπόρα. ‘Απόψε πάμε—στὴ ζωὴ νὰ χτυπηθοῦμε...

— Καὶ πιάσαν—τοῦ βουνοῦ τὸ μονοπάτι...

‘Ο γήλιος σά βασίλεβε τὸ εἶπε :

— Θά κάνει κρύο, βοριανέμι, μπόρα. Κοιτάχτε, τ’ άνεμόχαλο μὲ ζώνει. ‘Ε ! σκλάβοι στὶς γωνιὲς τρυπώστε. ‘Απόψε οἱ δυνατοὶ θά ζήσουν... ‘Οσοι φοβοῦνται—ἄς μὴ βγοῦν ἀπόψε...

‘Ο γήλιος σά βασίλεβε τὸ εἶπε :

— ‘Οσοι φοβοῦνται—ἄς μὴ βγοῦν ἀπόψε.

Σάν ἤθελε μιὰ καλαμιὰ νὰ γείρει καὶ κίποιοι ἄλλοι τὸ σημάδι εἶδαν :

— Οὐ ! πάμε σπίτι. Θάχει άνεμοζάλη. Στὸ δρόμο ἄ μᾶς βρεῖ, κακὸ θεὸ νάναι. Οὐ ! πάμε σπίτι γιατί ἢ μπόρα σπάει...

Καὶ πήσαν—τοῦ γροισμοῦ τὸ μονοπάτι...

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ET NUNC ET SEMPER

‘Ενας καιμὸς θα δένει μᾶς αἰώνια, μιὰ ζωὴ καὶ μιὰ χαρὰ κ’ ἓνα μεθῆσι. Τὶς ὥρες καὶ τὶς μέρες καὶ τὰ χρόνια, ἢ κασιτῶλια γιὰ μὲ θενᾶσαι βρύση. Κ’ εἶτε στῆς μοίρας σκύβουμε τὸ νόμο, κ’ εἶτε ψηλὰ ἀπ’ τ’ ἀνθρώπινα τὰ πάθια, θενᾶ διαβοῦμε ἀντάμα κάθε δρόμο, κ’ ἂν ἔχει γύρω ἀνθούς, κ’ ἂν ἔχει ἀγκάθια. Καὶ τώρα κ’ ὅσο γράφει μᾶς ἢ μοῖρα, μὲ τὴν ὀρμὴ τῆς ἀφθαρτῆς τῆς νιότης, εἶτε ἢ Χαρὰ ἄ μᾶς πνίγει ὡς σὲ πλημμύρα, εἶτε ὁ Καιμὸς—πιζρός, μὰ φωτοδότης κ’ εἶτε τὴν αἰκρά ἂν ἔχουμε στὰ χεῖλη, κ’ εἶτε τῆς ζωῆς τὸ θρίαμβο στὰ μάτια, τὴ νύχτα, τὴν αὐγῆ, τώχρὸ τὸ δελι,

στὰ τρίστρατα καὶ μὲς στὰ μονοπάτια κ’ ἀκόμα κάτω, ἀπόμακρα καὶ πέρα, στὸν ἥλιο ποὺ ποτὲ δὲ βασιλεύει, στὴ γῶρα τῶν ‘Ιμέρων, στὴ Χιμαῖρα, κ’ ὅταν ὁ νοῦς στ’ ἀστέρια ταξιδεύει· πασίχαροι καὶ μὲ σταυρὸ στὸν ὦμο, καὶ στὰ ψηλὰ καὶ μὲς στ’ ἀνήλια βᾶθια, θενᾶ διαβοῦμε ἀντάμα κάθε δρόμο, κ’ ἂν ἔχει γύρω ἀνθούς, κ’ ἂν ἔχει ἀγκάθια !

(‘Απὸ τὸ βιβλίο ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ.)

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

ΜΙΑ ΚΟΥΒΕΝΤΑ ΜΟΥ ΜΕ ΤΟΝ κ. ΑΔΕΞ. ΠΑΛΛΗ Θ Θ Θ Θ

Κρίμα ποὺ ὁ κ. Πάλλης δὲν τάποφάσιζε νὰ κατεθεῖ κάτου στὴν ‘Ελλάδα καὶ νὰ πολιτευτεῖ. ‘Ενα τέτιο τετραγωνικὸ μυαλό, ἓνας τόσο δυνατὸς χαραχτήρας, μιὰ εὐγενικὴ φυχὴ ποὺ φλέγεται ἀπὸ ἄδικο πατριωτισμὸ, χαρίσματα ὅλα, μέτα σ’ ἄλλα πολλά, τοῦ κ. Πάλλη, θά χρησιμεύανε ὡς μιὰ σωστικὴ ἐνεση τῆς πολιτικῆς μᾶς ζωῆς, ἂν ὁ κ. Πάλλης τάποφάσιζε νὰ ζήσει πιά μαζὶ μᾶς καὶ ν’ ἀφιερῶσει ὀλοκληρωτικὰ στὴν πατρίδα του τὴ σκέψη, του καὶ τὴ δράση, του. Μὲ χαρὰ μου τᾶκουσα πῶς ὁ κ. Γ. Αρχαγούμης, ὁ ἀσύγκριτος ‘Ιδης μᾶς, τάποφάσιζε νὰ πολιτευτεῖ. ‘Η χαρὰ μου θᾶτανε διπλὴ ἂν ἄκουγα πῶς τὴν ἴδια ἀπόφαση πήρε κὶ ὁ κ. Πάλλης.

Μ’ αὐτὲς τὶς σκέψεις τὸν ἄφισα ἓνα πρωῖνό, τὴν περασμένη βδομάδα, ποὺ εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ μὲ δεχτεῖ σ’ ἓνα ἡλιολουσμένο μέγαρο τῆς πλατείας Κοινωνικιοῦ, ποὺ τὸν ἐφιλοξενόουσε. ‘Εμεινα μιὰν ὄρ’ ἀλάκρη μαζὶ του καὶ ἢ ὄρ’ αὐτὴ κύλησε σὰ νερὸ ἀπὸ τὴν εὐχαρίστηση. ‘Ο κ. Πάλλης μιλάει ἀργά, στοχαστικά, λιγόλογα. Κάθε φράση του βγαίνει σὰ συμπέρασμα τῆς ἐσώφυλης σκέψης του καὶ χρειάζεται νὰ γείρει πολὺ τεταωμένη τὴν προσοχὴ σου γιὰ νὰ μπεις στὸ νόημα τῆς κουβέντας του.

Μὲ ρώτησε πῶς εἶναι δὴ τὰ πολιτικά. Τοῦ εἶπα πῶς σίγουρα οἱ ἐκλογές θὰ φέρουν τὸ Βενιζέλο μὲ μεγάλη πλειονοψηφία.

— ‘Αργοῦν ἔμω; !... μοῦ ἀποκρίθηκε κουνώντας λυπημένα τὸ κεφάλι του.

Τὸ «ἀργοῦν» αὐτὸ ὕστερα, ἀπὸ τὸ ἐκκολούθημα τῆς κουβέντας, τόνωσα τί σήμαινε. ‘Αργοῦν οἱ ἐκλογές, κὶ ὡς τότε μὲ τοὺς χίλιους κίντυρους ποὺ μᾶς περιζώνουν, ποιὸς ξέρει τί κακὸ μπορεῖ νὰ μᾶς βρεῖ. Κὶ ἀπὸ τὸ κακὸ αὐτὸ, μόνο μιὰ Κυβέρνηση δυνατὴ, μόνο μιὰ Κυβέρνηση μὲ τὸ Βενιζέλο, θὰ μποροῦσε νὰ μᾶς σώσει.

— ‘Η σημερινὴ κατάσταση, εἶπε, εἶνε σὰ νὰ συνομωτεῖ ἢ ‘Ελλάδα μὲ τὴν Τουρκία ἐναντίον τοῦ ‘Ελληνομισμοῦ.

Νά, μιὰ τολμηρή κρίση κι ὄμως στὸ βάθος τῆς περισσότερο κι ἀπὸ ἀληθινῆ.

— Ἡ Τουρκιά, καὶ συντριμμένη ἀπὸ τὸν πόλεμο, τί ἄλλο ἔκανε παρὰ νὰ μᾶς πολεμάει; Ξεπάτωσε τὸν Ἑλληνισμό τῆς Μικρασίας, ζήτησε νὰ μᾶς πάρει πίσω τὰ νησιά, ἀκόμα καὶ πόλεμο λαχταροῦσε νὰ κάνει μαζί μας. Καὶ εἶπαμε, ὕστερ' ἀπὸ καταστρεφτικὸ γι' αὐτὴν πόλεμο. Φαντάσου τώρα ἂ νικίσει ἡ Τουρκιά...

Καὶ ἔακοιούθησε :

— Μιὰ μέρα, σίγουρα, ὕστερ' ἀπὸ ἕνα δυὸ χρόνια, θὰ πολεμήσουμε. Θὰ μᾶς ἀναγκάσει ἡ Τουρκιά νὰ πολεμήσουμε. Καὶ τότε, ἀφίσε τάλλα, μὰ ποῦ θὰ βροῦμε χρήματα; Ποιὸς θὰ μᾶς τὰ δώσει; Σήμερα καὶ χρήματα θὰ βρῖσκουμε καὶ σύμμαχους δυνατοὺς!... Ὁ Βενιζέλος ἤξερε τί ἔκανε κ' ἔπρεπε νὰ τὸν ἀφίσουσε νὰ φέροι σὲ τέλος τὸ μεγάλο του τὸ ἔργο. Τί ἄλλο κάνουμε σήμερα παρὰ νὰ βοηθάμε τὴν Τουρκιά;

— Ἐδῶ ὑπάρχουν πολλοί, τοῦ εἶπα, ποῦ νομίζουν, ποῦ τὸ πιστεύουν πὼς θὰ νικήσῃ στὸ τέλος ἡ Γερμανία...

— Ἀπὸ ἀντιβενιζελισμό ἴσως καμώνονται πὼς τὸ πιστεύουν!... μοῦ εἶπε. Ἄν ὁ Βενιζέλος πρότεινε νὰ πάμε μὲ τὴ Γερμανία, θὰ ὑποστηρίζανε ἴσως πὼς θὰ νικούσε ἡ Ἀντάντ.

Γιὰ τὸ Βασιλιά μοῦ μίλησε μὲ μεγάλο σεβασμό. Γιὰ τὴ Βασίλισσα ἀκόμα περισσότερο.

— Εἶδαμε καὶ πάθαμε νάποχτήσουμε ἐθνικὴ δυναστεία καὶ δὲν πρέπει νὰ τὴν ἐνοχλοῦμε. Ἄς ἀφίσουμε τὸ Βασιλιά μας στὴ δουλειά του, ἔξω ἀπὸ τίς πολιτικὲς μας διαφορές.

Μιὰ ὥρα μ' αὐτόνε τὸ διαλεχτὸ Ἑλληνα εἶναι μιὰ ὥρα ἀπόλαυσης, μὰ καὶ μιὰ ὥρα διδασκαλίας. Ὁ συνομιλητῆς του φεύγει πάντα σσφώτερος.

ΛΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Μὲ τὴν Παναγιὰ τὴν Κατηφορίτσα ὁ κ. Παντελῆς Χόρν ἀπέδειξε πὼς κατέχει τὴ θεατρικὴ τέχνη. Ξέρει δηλ. νὰ βάζει ἕνα δράμα καλὰ πάνου στὴ σκηνή, νὰ σαφώνει σκηνές ποῦ νὰ κρατοῦνε τὸ θεατὴ καρφωμένο στὴ θέση του, ἄλλες ποῦ νὰν τοῦ γεννᾶνε φρίκη κι ἀγωνία, ἄλλες ποῦ νὰν τοῦ ἀποσπᾶνε τὸ θαυμασμό καὶ τὰ χειροκροτήματα. Μ' ἄλλα λόγια, ὁ κ. Χόρν εἶναι, ἂν ὄχι κι ὁ μοναδικὸς μας, τεχνίτης τῆς σκηνῆς καὶ τὸ χάρισμα τοῦτο κανεὶς δὲ θὰ μπορέσει σοβαρὰ νὰ τοῦ τάρνηθεῖ. Εἶναι κτῆμα του ἀναφαίρετο.

Αὐτὸ ὅμως καὶ μόνο. Γιατί κανένα ἄλλο χάρισμά του δὲν εἶδαμε καὶ δὲν τοῦ ἀναγνωρίζουμε. Ὅποιος ζητήσει ἀπὸ τὸ ἔργο του καὶ τίποτ' ἄλλο πέρα ἀπὸ τὴ σκηνικὴ ἐπιτυχία, τοῦ κάκου θὰ τὸ ζητήσει. Ψυχὴ τὸ ἔργο του δὲν ἔχει. Χαραχτήρα οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν. Ἡθικὴ βίαση, ποῦ νὰ στη-

ρίζεται πάνου τῆς τὸ ἔργο, καμιά. Κεῖνο ποῦ εἶπε ὁ κ. Φώτος Πολίτης στὴ «Ν. Ἑλλάδα» τῆς περασμένης Κυριακῆς, σὲ μιὰ κριτικῆ του ἐπιφυλλίδα, πὼς ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ κ. Χόρν «λείπει τὸ βάθος καὶ ἡ Τέχνη» εἶναι ἀλήθεια μεγάλη. Ἄτεχνο κι ἀνάβαθο ἔργο κ' ἡ «Παναγιὰ ἡ Κατηφορίτσα». Ὁ κ. Χόρν ἔρχεται στὰ 1915—γιατί σ' αὐτὸ τὸ ἔτος, θαρῶ, ζοῦμε—νὰ μᾶς διδάξει πὼς ἡ πρόληψη εἶναι καλὰ βαλμένη καὶ δὲν πρέπει νὰ τὴν ζουνήσουμε ἀπὸ τὴ ζωὴ, καὶ μᾶς τὸ διδάσκει μὲ τέχνη περισσῆ. Εἶγε του! Κατόρθωμα σκηνικὸ καὶ τοῦτο. Ἐνας ἄλλος συγγραφέας, κατώτερης ἀξίας ἀπὸ τὸν κ. Χόρν, μὰ μὲ περισσότερη συγγραφικὴ συνείδηση ἀπὸ τὴ δική του, ἂν τοῦρχότανε νὰ χτίσει ἕνα παλάτι κ' ἕνα δράμα πάνου στὰ θεμέλια ἢ στὰ χαλάσματα μιανῆς ἐκκλησίας, θὰν τὸ χτίζε ἴσια ἴσια γιὰ νὰ χτυπήσει τὴν πρόληψη καὶ νὰ μᾶς πεί πὼς γιὰ τὴν πράξη τούτη δὲν ἀξίζει νὰ τιμωρηθεῖ καὶ νὰ ξεπαστρευτεῖ μιὰ δόλακερη γενναία, μὰ τὸ πολὺ πολὺ νὰ καταδιωχτεῖ ἀπὸ τὸν εἰσαγγελεῖα ὁ ἰδρυτῆς τοῦ παλατιοῦ γιατί τὸ χτίσε πάνου σὲ οἰκόπεδο ποῦ δὲν τοῦ ἀνήκε ἀφοῦ εἶταν βακούφικο.

Μὰ ἔτσι δὲ γίνεται δράμα καὶ ἔτσι χειροκροτήματα δὲ «δρέπονται». Αὐτὸ λέω καὶ γώ. Καὶ συμφωνῶ πέρα πέρα μὲ κάτιο φίλο μου ποῦ ὑποστήριξε πὼς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἄρχοντες καὶ θῆλεις, μέσα στὴν «Κατηφορίτσα» κινοῦνται καὶ ἐνεργοῦν καὶ δειχνονται ὅχι ὅπως τὸ θέλει ἡ ζωὴ καὶ ἡ τέχνη, μὰ ὅπως τὸ θέλει ὁ κ. Χόρν. Καὶ φυσικά, γιὰ νὰν τὸ θέλει ἔτσι ὁ κ. Χόρν παρουσιάζεται ὁ δικηγόρος Μοντερός μ' ἕναν ἐντεταμένο ἀσελῆ ὄργανο—συγγνώμη γιὰ τὴ μακρονοστικὴ φράση, μὰ ἔτσι, μὲ τὴν καθαρεύουσα, κανεὶς μπορεῖ νὰ σκεπάζει μερικὲς χοντροκομμένες κι ἀδιάντροπες φράσεις—μ' ἕνα τέτιο λουτὸν ὄργανο ποῦ κρατᾶει ὅσο βρῖσκεται πάνου στὴ σκηνή. Καὶ γιὰ νὰν τὸ θέλει ἔτσι ὁ κ. Χόρν, δὲν τοῦ παραδίνεται ἡ Μαρία γιὰ νὰ σώσει τὸ κεφάλι τοῦ ἀδερφοῦ τῆς, ποῦ τὸνέ λατρεύει ἴσια ἴσια, κι ὁ Λάμπρος ἀκόμα—γιὰ νὰν τὸ θέλει ἔτσι καὶ τοῦτο ὁ κ. Χόρν—συντριβεται καὶ μαραζιώνει ὄχι ἀπὸ τὴ συναίσθηση πὼς ἐγκλημάτισε, μὰ ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ συναξαριοῦ, ποῦ τοῦ τὰ θυμίζει ἡ θρησκὸλόγητη ἀδερφή του. Καὶ γιὰ νὰν τὸ θέλει ἔτσι ὁ κ. Χόρν γίνονται ὅλα ὅσα γίνονται κι ὅπως γίνονται.

Ἀπὸ ὅλα τὰ πρόσωπα τῆς τραγωδίας—ἀφοῦ καὶ τραγοῦδία κλασικὴ τὴν εἶπαν οἱ δημοσιογράφοι τὴν «Κατηφορίτσα»—μόνο ὁ Ἐρνέστος εἶναι ἀληθινὸς ἄνθρωπος, μὰ καὶ τοῦτος δὲν παρουσιάζεται καθόλου στὴ σκηνή καὶ τοῦ κάκου τὸνέ ζήτησε στὸ σατυρικὸ τοῦ ἄρθρου Ἐρνέστος ποῦ δημοσίεψε στὴν «Ἐστία» ὁ κ. Παῦλος Νιρβάνας.

Ὅλ' αὐτὰ γιὰ τὴν ἐσωτερικότητα τοῦ ἔργου. Ἐξωτερικά, σκηνικὰ δηλ., τὸ ἔργο στέζεται πολὺ καλὰ κι ἀξίζει χειροκροτήματα καὶ συγχαρητήρια ὁ συγγραφέας του.

ΘΕΑΤΡΟΦΙΛΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Γ. Μαρκ. Λευκωσία. Λάβαμε τὴ συντρομὴ κ' εὐχαριστοῦμε.—κ. L. Rous, Paris. Λάβαμε τὴ συντρομὴ κ' εὐχαριστοῦμε. Ὅσο γιὰ τάλλα, δὲν ἔχετε δίκιο. Σὺζήτηση γίνεται στὶς στήλες τοῦ «Νουμά» καὶ θαρροῦμε πὼς ἡ συζήτηση γέρνει περισσότερο πρὸς τὸ μέρος ποῦ συμπάθατε καὶ συμπάθοιμε ὅλοι μας.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδωχτήτης : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ἀρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συνδρομή χρονιάτικη : Δρ. 20.

Βρίσκεται στην Αθήνα σ' όλα τα κίосκια και στο βιβλιο-
πωλείο Βασιλείου (ὁδὸς Σταδίου 42)

ΤΡΕΙΣ ΕΠΙΚΗΡΥΓΜΕΝΟΙ ΒΕΝΙΖΕΛΙΚΟΙ. ΚΑΤΑΖΗ-
ΤΟΥΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗ ΓΟΥΝΑΡΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ.

✱ ✱ ✱ ✱ ΝΥΧΤΑ ✱ ✱ ✱ ✱

Ἄπ' ἀπόψε τῶν δοντοῶν μέσ' σ' ἀστροφόρος τ' ἀχνάρια
τοῦ γυφίλου κελαιδίῃ ἢ φωνῇ μελφοδικῇ κ' ἀνίωμα,
κ' ἄν κίτου Πικροχίοντος ἀπὸ τῆς γῆς διαβαίνει,
δὲν κίγει, δὲ μαραίνει·
κινύομαι ἀνθόπλεχτα κρατεῖ σὰ μαγικά του χέλια·
στολίδια κίει στίς Ὁμορφες, κρασί σὰ πάλιχάρια
κ' σὰ μικρὰ παιδιότουλα φιλιά καὶ περιστέρια.

✱ ✱ ✱ ✱ ΨΥΧΗ ✱ ✱ ✱ ✱

Τ' ἄστρο, ποῦ ἀγάπησε ἡ ψυχὴ καὶ κείνο τὴ γυρεύει,
οἴχοντα; φῶς τρεμουλιαστὸ προτοῦ στὸ χάος δύση,
τὸ χῶμα κίτου τὴν κρατεῖ κ' ἀπὸ τῆς ζιγῆς ν' ἀνέβη,
καθὼς τὴ φλόγα, ποῦ ἔσωσε τὰ ὕψη ν' ἀντικρούση.

Γιὰ ὅσες ζωοῦλες ἡ ζωὴ ποῦ ζοῦμ' ἔχει χαλάση,
ξανοίγει ὁ νοῦς πειὸ φωτερός ἐκεῖ, πειὸ θεία μιὰ πλάση·
ἐκεῖ πειὸ αὐτ' ἢ χαρὰ χορεύει·

ἄκ' θαῦση γούρνα νὰ λουστῆ, θρονὶ γιὰ νὰ καίση
καὶ πλάι τῆς τὸν Ὑπέροχο Κάλιοις θάλθη νὰ στήση...

Τοῦ κάκου, χῶμα, τὴν τραβᾶς, ψυχὴ νὰ καὶ θανέβη!

Μυτιλήνη, Φλεβάρης: ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Θ ΜΙΑ ΕΞΗΓΗΣΗ Θ

Ἀγαπητὲ Νουμά.

Γιὰ νὰ μὴ γελαστῆ κανεὶς ἀπ' τὸν Τρανό, ποῦ ρά-
ζει ἀσπίδα τοῦ τὸν Γκρέν, γιὰ ἓνα ρότυμα μου, πῶς
συμμιθάζονται «οἱ μεγάλες παραχωρήσεις» μετὰ τὸ «στὶς
ἀκτές», δίνω τὴν ἐξήγησιν, ὅτι ἐγὼ δὲ σχολιάζω τὸν
Γκρέν, ἀλλὰ τὸν Τρανό.

Ὁ Γκρέν πρότεινε «μεγάλες παραχωρήσεις στίς
ἀκτές», κ' αὐτὸ γιὰ κείνον ποῦ ξέρει τὸ σκίμα καὶ τὸ
μέγεθος τῆς Μικρῆς Ἀσίας καὶ τὸ ἄπλωμα καὶ τίς
ἐξέψεις τοῦ ἑλληνισμοῦ δὲν μπορεῖ νὰ σημαίνει, παρὰ
τὰ δύο γνωστὰ φιλαέτια ἐλάκερα ἢ κουτσουρεμένα. Ὁ
Τρανός ἔμως ὑπογραμμίζει τὸ «στὶς ἀκτές» κ' ἔτσι
παραμορφώνει τὴ σημασίαν κατὰ τὸ συμφέρον του, δη-
λαδὴ θέλει νὰ μᾶς πῆ: «Βρὲ κουτοί, δὲ βλέπετε ποῦ
σὰς κοροϊβεύουνε; Δὲ βλέπετε πῶς δὲ θὰ πάρετε παρὰ
ἓνα κουρελάκι τὸ πολὺ στὴ Χίο ἀντικρὺ, ἂν θὰ τὸ πά-
ρετε κ' αὐτό;

Αὐτὴ τὴν παραμόρφωσιν σχολιάζω.

Γειά σου

26.1.1915

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΟΥ Ο ΓΙΑΝΝΗΣ

Θ Θ ΣΕΓΚΟΝΦΑΛΟΝΙΕΡΙΣΜΟΙ Θ Θ

Ἀγαπητὲ Νουμά,

Χαίρουμαι, μὰ δὲν ξέρεις πόσο, ποῦ ὁ Δεύτερος Gon-
faloniere ὄχι μόνον δὲν αὐτοχτόνησε, ὅπως ὁ Πρῶτος,
ἀλλὰ καὶ τρομερὰ διασκεδάζει. Καὶ τοῦ χρωστῶ με-
γάλη χάρη γιὰ τὸ νέο κοπλιμέντο, πῶς τὸ κεφάλι μου
βγάζει καπνοῦς σὰ θυμιατό: Μὲ κολακεύει τρομερὰ ὁ

χαρακτηρισμός αὐτὸς ἀπ' τὸ ἐσνάφι ἐκείνων ποὺ σκέφτονται ἔπως τοὺς ἔκρινε ὅτι σκέφτονται ὁ Heine, καὶ μάλιστα ἀπ' τὸν Gonfaloniere II. Καὶ μὲ διασκεδάσει τόσο τὸ νὰ θρίσκη τὸ ἐσνάφι αὐτό, καὶ μάλιστα ὁ Gonfaloniere II, διασκεδαστικά κείνα ποὺ γράφω, ὥστε ὄχι μόνο δὲν κάνω δήλωση ὅτι θὰ πάψω τὴν ἀσκοπή— αὐτὸ εἶν' ἀλήθεια, ἀν σκοπὸς δὲν εἶν' ἡ διασκεδάση— ἐπιστολογραφία, ὄχι μόνο παραβλέπω καὶ μερικά παραξηλωμένα ρωτήματα, γιὰτὶ ἀναγνωρίζω πὼς δὲν πρέπει νὰ ξεσυνερίζουμαι κείνους ποὺ σὰν τὴ donna ποῦναι mobile ἔχουν φτερά καὶ φούντες στὸ κεφάλι— νάχαν τοῦλάχιστο καπνοὺς;— ὄχι μόνο τὰ παραβλέπω καὶ αὐτὰ καὶ θ' ἀπαντῶ, ἐξὸν περὶ ἂν τὸ πάρα παραξηλώση ὁ φίλος κι ἀπὸ διασκεδαστικὸ καταντήση ἀηδία τὸ βρισίδι του, παρὰ καὶ δέχουμαι, γιὰ νὰ μὴ στεριθῶ τὴ διασκεδάση, ἔρους περὶ βαριοὺς ἀκόμη κι ἀπὸ κεινοὺς ποὺ πρόβαλε στὶς Δυνάμεις ἢ Κυβέρνηση στὴν πρώτη τῆς συζήτησής ὄχι μόνο νὰ δώσω τόσο εὐκολες πληροφορίες ποὺ μοῦ ζητᾶνε. Ἄκοὺς ἐκεῖ νὰ μὴ θελήσω; Ὅριστε τε. Ἀπαντῶ μὲ τὴν ἴδια σειρά καὶ μὲ τοὺς ἴδιους ἀριθμοὺς, γιὰ νὰ μὴ ἀντιγράψω καὶ τὰ ρωτήματα :

1) Ἡ Ἰταλία, Ρουμανία καὶ Βουργαρία θὰ κάνουν ὅτι νομίσουν πὼς εἶναι συμφέρο τους. (Κ' ἐμεῖς πρέπει νὰ τολμήσουμε, ξέροντας ὅτι θὰ κινδυνέψουμε κιόλας, νὰ κάνουμε ἐκεῖνο ποῦναι συμφέρο μας). 2) Ἕλληνες (μὲ κεφαλαῖο) εἶναι περισσότεροι ἀπ' ὅσους εἶχε ἡ Ἑλλάδα τοῦ Καποδίστρια, περισσότεροι ἴσως ἀπ' ὅσους εἶναι τώρα στὴ Μακεδονία καὶ τὴν Ἠπείρο μαζί. Καὶ τοῦρκοι (μὲ μικρὸ) εἶναι πολὺ πειότεροι ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες, μὰ, ὅσοι κι ἂν εἶναι, χάσανε τὸ δικαίωμα νὰ διοικῶν καὶ πρέπει νὰ διοικιοῦνται. Καὶ ὅλος ὁ Ἕλληνισμός, ποῦναι τοῦλάχιστο ὄχι τὴν (8) ἑκατομμύρια, ἔχει δικαίωμα νὰ κατέχη χώρες διπλάσιες ἀπ' ὅσες οἱ Βούργαροι, ποὺ εἶναι οὔτε τέσσερα, καὶ μπορεῖ νὰ διοικῆ καὶ 2—2 1/2 ἑκατομμύρια τοῦρκοι, ἀφοῦ καὶ στὸ Βουργαρίκο Κράτος ὑπάρχουνε τοῦρκοι πάνου ἀπὸ ἑκατομμύριο. 3) Ἄν ὑποθέσουμε πὼς, ἅμα κάνουμε πὼς κουνιόμαστε, θὰ γίνῃ σφαγή, ποὺ εἶναι ὄχι σίγουρο, μὰ οὔτε καὶ πολὺ πιθανό, ἂν κρίνουμε ἀπὸ τὸν τελευταῖο πόλεμο μὲ τὴν Τουρκία, θὰπομείνουν περισσότεροι ἀπ' ὅσους θὰπομείνουν μὲ τὸ λιανοπελέκημα τὸ ἀκατάπαυτο. 4) Προσωρινὰ μπορεῖ νὰ μὴ τὴν πάρουμε ἐμεῖς, μὰ μὲ καιροὺς καὶ χρόνια θὰ τὴν πάρουμε, ἂν πάψῃ, ἐννοεῖται, νὰ μᾶς διοικῆ τὸ Ἐπιτελεῖο καὶ μποῦμε στὸ δρόμο ποὺ πρέπει. 5) Καλύτερη ἀπὸ τὴ σημερινή. Καὶ κάποιος φαίνεται πὼς μᾶς εἶπε. 6) Ἡ Βουργαρία ἔχει περισσότερο στρατὸ κ' ἔχει ἐπιμονὴ σκυλίσια. Μὰ ὁ Ἕλληνισμὸς ἔχει πειότερη ἀξία καὶ δύναμη καὶ σημασία. Καὶ θὰ πολεμήσουμε πειότερο ὡς ἔθνος καὶ λιγώτερο ὡς στρατὸς. 7) Γιὰ τὰ βουργαρίκα μόνο σύνορα λιγώτερον ἀπ' ὅσον ἔχει ἡ Βουργαρία. 8) Περισσότερος ἀπ' ὅσον ἔχουνε οἱ Τοῦρκοι, δὲν ἀποκλείεται ὅμως τὸ νὰ εἶναι ἄρκετὸς καὶ ἴσως ἢ καὶ πολὺ λιγώτερος, ἀφοῦ θὰ εἶναι καὶ ὁ στόλος. 9) Ὅχι χειρό-

τερα ἀπὸ τοὺς τοῦρκοι. Πόσα, δὲν ξέρω. 10) Θὰ ξέρω ἴσως ἢ Μαντὰμ ντὲ Τέμπ. 11) Τοὺς διπλοὺς οἱ δυὸ ἀπ' ὅσους θὰ σκοτώσῃ ὁ Gonfaloniere II. 12) καὶ 13) Ἄς ρωτήσῃ τοὺς «εἰδικούς» κύκλους, γιὰ νὰ μᾶς ποῦνε γενικά, ἀκόμη καὶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, γιὰτὶ μονάχα ἡ δικὴ μας ἀντοχή, δὲ λύνει τὸ ζήτημα.

Ἄγαπητὲ Νουμά, γιὰ νὰ μὴν πάθῃ ἡ πολύτιμη— τὸ πολύτιμη τὸ λέω σοδαρὰ—ὕγεια τοῦ συνεργάτη σου, ποὺ μόλις γλύτωσε ἀπὸ τίς σόδες καὶ τίς λεμονάδες κι ἀγκάλιασε τὴν ἐγκράτεια, πὲς ἀκόμη, σὲ παρακαλῶ, πὼς ὁ γιατρός ἀπαγορεύει τὴ μεγάλη συγκίνηση γιὰ τοῦ Βέλγιου τὴν τύχη. Διαβεβαίωσε τον πὼς ὅτι καὶ ἂν πάθουμε, Βέλγιο δὲ θὰ γίνουμε στὶς συφορές. Καὶ παρακάλεσε τον, ἀφοῦ ἀπάντησα ἐγὼ σὲ ὅλα τὰ ρωτήματά του, νὰ μ' ἀπαντήσῃ καὶ αὐτὸς σ' αὐτὸ τὸ μοναχὸ τὸ ρῶτημα: Ποιὸς ἀριθμὸς τοῦ λαχείου θὰ κερδίσῃ πρῶτος στὴν κλήρωση ποὺ ἔρχεται;

Ρωτῶ, γιὰ νὰγοράσω δόλακερο τὸ σχετικὸ γραμμάτιο. Σὲ ὅποιον μοῦ τὸ φανερώσῃ, θὰ χρίσω ἐν' ἀδαμαντοκόλλητο πιλῆκιο.

Γειάζου καὶ χαιρετίσματα

Ὁ Γιάννης καὶ ἄ. α.

26.4.915

ὁ PERCE-GONFALION

HEINE.— Ὁ ποιητὴς ὅταν γεννάει τὸ ποιημὰ του παθαίνει κάτι πορόμοιο μὲ τὴ θεωρία τῆς μετεμψύχωσης τὸν Πυθαγόριον· αἰσιάνεται δηλ. τὸν ἑαυτὸ του σὰ νάχει περῶσει ἀπὸ τίς πιὸ ποικιλόμορφες μορφῆς μιάς περασμένης ζωῆς. Ἡ διαίστησί του εἶναι θύμηση.

ἙΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γραμμὴ Πειραιῶς—Κυκλάδων

Γραμμὴ Πειραιῶς—Ἀλεξάνδρειας

Τὸ μὲ διπλοὺς ἑλικας καὶ μηχανὰς ἀφθάστου ταχύτητος πολυτελείας καὶ ἀνεσσεως θαλαμηγῶν ἀτμόπλοιοι .ΕΣΠΕΡΙΑ> ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς (Παράλια Τρούμπας).

Ἐκάστην ΠΕΜΠΤΗΝ, ὄραν 10.30 μ. μ. διὰ Σῦρον Τήνον, Ἄνδρον καὶ Κόρθιον.

Ἐκάστον ΣΑΒΒΑΤΟΝ, ὄραν 3 μ. μ. δι' Ἀλεξάνδρειαν

Διὰ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον :

Ἐν Ἀθήναις. Γραφεῖα Γεν. Διευθύνσεως, ὁδὸς Ἀπελλοῦ ἀριθ. 1 καὶ εἰς τὰ Πρακτορεῖα ταξειδίων κ. κ. Θωμᾶ Κοῦκ καὶ Γιούθ, Ἀδελφῶν Γκιόλμαν καὶ Σ. Σωριάδου, (Πλατεία Συντάγματος) καὶ Ἰωάν. Ρέντα (παρὰ τὸν ἠλεκτρικὸν σταθμὸν Ὀμοσίας).

Ἐν Πειραιεῖ. Γεν. Πρακτορεῖον, ὁδὸς Φίλωνος, 44, (ὑπὸ τὴν Ἀγίας Τριάδος).

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Μ. Π. Σαλβάγον, ὁδὸς Ἀντωνιάδου, 1

(Ἐκ τοῦ Πρακτορεῖου)

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΑΔΕΡΦΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ : ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

18.

Τότε έπαψε ξαφνικά ή κανονική άναπνοή τής γυναίκας μου κ' αίστάνθηκα πετρωμένη τήν καρδιά μου. Νόμισα πώς έρχεται τώρα ο θάνατος κ' έτρεξα δξω να ζυπνήσω τὰ παιδιά. "Ηρθανε μέσα ύπνωμένα άκόμα και σοβαρά και καθήσανε κοντά στο κρεβάτι. Και τή στιγμή αυτή θυμήθηκα εκείνο, πού μευ είχε πει κάποτε :

— "Όταν θά πεθαίνω, δε θέλω να είναι κοντά μου κανένας άλλος άπό σέ και τὰ παιδιά. Είμαι δική σας μονάχα.

"Έτσι καθόμαστε τώρα και μεις κ' ενώ δέν μπορούσαμε να νοιώσουμε τί σημασία είχε πού ή άναπνοή της έγινε αλαφρότερη και περιμέναμε τὸ τέλος, παρατηρήσαμε πώς τὰ μάτια της κάμανε νάνοιζουσε κ' είδαμε πώς γύρισε πρὸς τὸ μέρος, όπου εΐτανε κρεμασμένη στον τοίχο ή εικόνα του Σθέν, και τήν άκούσαμε να πῆ :

— Νέννε.

Σιγαλά κι άδύνατα πρόφερε τήν μικρή λέξη, ώστὸς μίλησε. Σπασμωδικά έπιασε εΐνας τὸ χέρι του άλλου του και τὰ δάκρυά μας τρέχανε οχι από πόνο, μα άπό χαρά πού ξανακούσαμε τή φωνή της.

"Από τή στιγμή αυτή ήξερε πώς καθόμαστε κει. "Από τή στιγμή αυτή κάθε μορφασμός, κάθε κίνηση εΐταν κ' ένας άποχαιρετισμός. "Όταν άκουγε τή φωνή μας, άνοιγε τὰ βλέφαρα σαν τὸ Σθέν μιὰ φορά, και μπορέσαμε κ' είδαμε πώς μᾶς γνώριζε κ' αίστανότανε τὰ χάρδια μας.

Είπε άκόμα μιὰ φορά τὸνομα του Σθέν, οᾶ να ήθελε να πῆ πώς τὸν βλέπει, πώς πηγαίνει σ' αυτόν. Μᾶ έπειτα σωριάστηκε. Και μεις καθόμαστε κει χωρίς πνοή, περιμένοντας άχόρταστα ένα σημάδι πώς δε μᾶς άφρισε άκόμα, πώς δε μᾶς έφυγε άκόμα.

Τότε άνοιξε τὸ άριστερό της μάτι, σαν τὸ Σθέν μιὰ φορά, και τὸ βλέμμα της γύρεψε τὸ δικό μου. "Εσκυψα άπάνω της κ' είδα πώς πολεμοῦσε να μιλήσει. Μᾶ δέν τὸ μπόρεσε και με μιάν έκφραση μεγάλου πόνου έπεσε πάλι στην άναισθησία, πού είναι προμήνυμα του θανάτου. Πολλές φορές ξαναδοκίμασε να μιλήσει και κάθε φορά φαινότανε στο πρόσωπό της αυτή ή έκφραση τής άπελπισμένης άδυναμίας και κάθε φορά μᾶς ζέσκιζε τήν καρδιά περισσότερο. "Εμοιαζε οᾶ να μῆν εΐτανε πιὰ δική μας, μα φαινότανε οᾶ να είχε κάτι πού ήθελε να μᾶς τὸ πῆ πριν χωριστῆ άπό μᾶς, οᾶ να μῆν μπορούσε να πεθάνη χωρίς να μᾶς τὸ πῆ. Εΐτανε φοβερό να βλέπουμε τὸν άγώνα της κι άκόμα φοβερότερο να χάσουμε ίσως τὰ τελευταία λόγια της. Ξαναέσκυφα άπάνω της κι άπελπισμένος τής ψιθύρισα στο αὐτί μᾶ

παρακλήση. Τότε άνοιξε τὸ μάτι της και με κοίταξε κ' έννόησα πώς μ' άκουσε. Με μιάν άπαντοχή, οᾶ να κρεμότανε δλη ή μελλόμενη ζωή μου άπό τὰ λόγια της, πλησίασα τὸ αὐτί μου άπάνω στο στόμα της.

"Εκει άκουσα τή φωνή της. "Ερχότανε άπό τόσο μακρος, όπως δέν άκουσα ποτέ φωνή. Εΐτανε τόσο αδύνατη, πού μόλις μπορούσα να τήν ξεχωρίσω. Δέν εΐταν αυτή πιὰ, εΐτανε τὸ πνεῦμα της πού μιλούσε. "Όμως άκουσα καθαρά τὰ λόγια και κανείς άλλος άπέ μένα δέν μπόρεσε να τάκούση :

— Σᾶς . . . αγαπῶ . . . τόσο . . . πολύ.

Φαίνεται πώς θά φώναξα άπό τὸν πόνο. Γιατι αίστάνθηκα πώς μ' άγκαλιάσανε χέρια και με βαστάξανε. Κ' ή κραυγή πού μου ξέφυγε, έφτασε και τήν έτοιμοθάνατη. Γιατι άπό τή γυναίκα μου βγήκε ένας άχρὸς πόνου, πού έλεγε πώς μ' άκουσε, χωρίς όμως να μπορέση να βάλῃ τὸ άψυχο χέρι της άπάνω στο κεφάλι μου. "Εκείνον τὸν άχρὸ μπορῶ και τὸν άκούω κι αυτή τήν ὠρα άκόμα.

Γιὰ να μπορέση να προφέρῃ τὰ λόγια πού πρόφερε, πάλεψε ὠρες εκει. Κι εΐταν τὰ πρόφερε, ξαναέπεσε στην ήσυχία. Ειρήνη βασίλεψε στην όψη της. Δέν ήθελε πιὰ τίποτε, δέν πιθυμοῦσε τίποτε. "Εκλεισε τὸ λογαριασμό της με τὸν κόσμο, άφου εΐπε, πριν πεθάνη, πόσο πολὺ αγαποῦσε τὰ παιδιά και με. "Ύστερα άπό λίγες ὠρες έκλεισε τὰ μάτια της. Τὰ έκλεισε δίχως άγωνία ήρεμα κ' ήσυχα εΐτσι όπως σβήνει ένα κερί.

"Εζῆσε τήν ξεχωριστῆ ζωή της και πέθανε τὸν ξεχωριστό της θάνατο.

Εΐτανε τόσο αδύνατη, ὡστε δέν πάλεψε με τὸ θάνατο. Είχε παλέψει πριν αρκετὰ με τή ζωή.

Εΐταν όμως αρκετὰ δυνατῆ ὡστε να μᾶς χαρίσει πρὶ να φύγῃ ένα λόγο, πού μπορούσαμε να τὸν θυμούμαστε και να ζῶμε μ' αυτόν. "Η άγάπη της εΐτανε δυνατότερη άπό τὸ θάνατο.

"Ας είναι εὐλογημένη.

13.

"Ανοιξα τὸ γράμμα, πού βρήκα άπάνω άπάνω στο κομὸ τὸν παιδιάτικων χρόνων μου, εκει μέσα στο άδουτο του Σθέν. Και διάβασα τὰ παρακάτω :

«Είπα πολλές φορές πώς θά πεθάνω, μιὰ φορά όμως θά γίνῃ. "Εκείνος, πού θά βρῆ πρώτος τὸ χαρτί αυτό, πρέπει να τὸ δείξῃ σέ κείνον ή σέ κείνους, πού θά φροντίσουν για τήν ταφή μου. "Ω θεέ μου, τώρα πού γράφω αυτή τή λέξη—ᾶς είμουνα κοντὰ στο θάνατο,

δπως ή λέξη στο χρατί. "Ηθελα, ναί, να ζήσω για χάρη των αγαπημένων, που κάνουνε για μένα, δι,τι δέν κάνε: άνθρωπος για τόν άλλον άνθρωπο, ήθελα να ζήσω και το προσπαθώ, όσο μπορώ. Μά αν δέν το κατορθώσω—κ' έτσι αιστάνουμαι, δέ θα το κατορθώσω—τότε ήθελα να μου φορέσουν το λευκό μου φόρεμα. Στο κάτω κάτω συρτάρι του κομοῦ είναι όλα τὰ σπρόρουχα που φοροῦσε ο Σθέν, ο ἄγγελός μου. Δόστε μου τα όλα. Βάλτε στην κάσα μου όλα ὅσα χωροῦν ἀπό τὰ πράματά του. Μπορώ να είμαι ξαπλωμένη ἀπάνω και στά σκληρά παιχνιδάκια του ἰκόμα.

Και μιὰ τελευταία ἐπιθυμία. "Αν πεθάνω στο σπίτι, φροντίστε, αν είναι δυνατό, να με βάλετε στην κάσα μέσα στην κάμαρα του Σθέν.

Εὐχαριστῶ για όλα, όλα. Εἶμωνα ὅμως ἕνας δυστυχισμένος ἄνθρωπος και δέν μπορούσα να ζήσω μ' ἄλλην τήν ἀγάπη και τή στοργή.

«**Η' ΕΙΣΑ ΣΑΣ.**»

Κ' έτσι τῆς φερέταμε το λευκό φόρεμα, που δέν το είχε ξαναφορέσει: ἀπὸ τὸν κειρό που ἔπαψε να χαίρεται για καθετί που εἶτανε γήινο. "Όλα γίνανε ὅπως τὰ πιθυμοῦσε και το στερνὸ κρεβάτι τῆς στρώθηκε μέσα στην μικρή κάμαρα του Σθέν. Ἐκεῖ εἶτανε ξαπλωμένη με τὰ παλά, μαῦρα μαλλιά λυμένα ἀπάνω στο λευκό φόρεμα και γύρω τῆς εἶταν όλα τὰ νοικοκυτικά ἄνθη. Πίσω τῆς εἶτανε στημένη κοντὰ στο μικρὸ παράθυρο μιὰ ὀλοπόρφυρη ἀζαλέα και στο κρεβάτι τῆς χυμένη μιὰ βροχή ἀπὸ κίτρινα ρόδα.

Φαινότανε σὰ να κοιμότανε και το πρόσωπό τῆς είχε ξαναγιώσει με το θάνατο.

"Ἔτσι πήγε να βρῆ το Σθέν, ὅπως το ἔλεγε μόνι τῆς, και γι' αὐτὸ ὀνομάστηκε το βιβλίο τοῦτο «βιβλίο του μικροῦ ἀδελφοῦ», που ἴσθη κ' ἔγινε ο ἄγγελος τῆς μητέρας του, αν και δέν ἔγινε ὅπως το ἔλπισταμε. Γιατί τήν πήρε μαζί του, σὺν ἔφυγε.

14.

Μά το βιβλίο αὐτὸ είναι μαζί κ' ἡ ἱστορία ἐνός ἄγωνα με το θάνατο. Είναι ἡ ἱστορία ἐνός ἀνθρώπου, που πάλεψε και νικήθηκε, χωρὶς ὅμως να ντρέπεται γιατί νικήθηκε.

"Ἀπὸ τότε ταξίδεψα πολὺ κ' εἶδα πολλοὺς ἄνθρωπους. "Όλα ὅμως μὸ εἶτανε ξένα κ: όλα νεκρά, ὅσο που γράφηκε το βιβλίο αὐτὸ. Γράφηκε σὲ φωτεινὲς καλοκαιρινὲς μέρες, ἐκεῖ ὅπου τελειώνουν τὰ βραχύνησα κ: ἀρχίζει ἡ ἀνοιχτὴ θάλασσα. Και γράφηκε ἀπὸ ἕναν ἔρρημο ἄνθρωπο, που δέν είναι πιά ἔρρημος.

Πολλὲς βδομάδες κοίταξε ο ἄνθρωπος αὐτὸς πέρα τῆ θάλασσα, που, ὅμοια με τήν ἀνθρώπινη ζωή, που ἀξίζει τὸνομα τῆς ζωῆς, δέν ἴσυχάζει ποτέ. "Ἦδολεπε κεί τοὺς φάρους να λάμπουν ἀπάνω ἀπὸ τὰ βρορὰ νερὰ και στοχαζότανε πὼς κ: αν μπορούτανε να σβήσουν οί φάροι, θὰ σπῆθιρίζουν τὰστρα τοῦρανοῦ.

ΤΕΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γενικὸς Διευθυντῆς ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΕΜΠΕΡΙΚΟΣ

ΤΑΧΕΙΑ ΓΡΑΜΜΗ ΕΛΛΑΔΟΣ—ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Ὁ νεύτευκτος ὑπερωκεάνειος κολοσσὸς

«**ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ,**

ἀναχωρῶδει ἐκ Πειραιῶς (μέσφ Καλαμῶν—Πατρῶν) κατ' εἰθεῖαν διὰ Νέων Ὑόρκων τὴν 30 Ἀπριλίου

Ἐπίσης τὸ μέγα Ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

«**ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ,**

ἀναχωρῶδει ἐκ Πειραιῶς μέσφ Καλαμῶν—Πατρῶν κατ' εἰθεῖαν διὰ Ν. Ὑόρκων τὴν 7 Μαΐου

Ἐπίσης τὸ μέγα ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

«**ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ,**

ἀναχωρῶδει ἐκ Πειραιῶς μέσφ Καλαμῶν—Πατρῶν κατ' εἰθεῖαν διὰ Ν. Ὑόρκων τὴν 14 Μαΐου.

Δι' ἐπιδύτας, εἰδιτύρια και περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθιντέον :

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : Πρακτορεῖον Ἑθν. Ἀτμοπλοίας ὁδὸς Ἀπελλοῦ 1. Ἀριθ. τηλ. 320.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΑΙ : Γενικὸν Πρακτορεῖον Ἑθν. Ἀτμοπλοίας τῆς Ἑλλάδος, ὁδὸς Φίλωνος ἀρ. 11 (ἐπίθεον Ἀγίας Τριάδος). Ἀρ. τηλ. 127.

Οἱ θέλοντες να ἀσφαλιστω θέσεις ἀνάγκη να δηλώσωσι ἐγκαιρῶς εἰς τὰ Κεντρικὰ Πρακτορεῖα τῆς Ἑσπρίας και εἰ τοὺς κατὰ τόπους ἀνεγνωρισμένους ἀντιπροσώπους.

Ὑποστηρίζοντες τὰ Ἑλληνικὰ ἀτμόπλοια, ὑποστηρίξατε τὴν Σημαίαν θαλ. μεγαλύνετε τὴν Πατρίδα θαλ.